

זאת ה'תורה

שבת פרשת חיי שרה תשע"ט

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפֻלָּאוֹת מִתּוֹךְ תְּךָ

למה ה'
ברא עבר?

28

שתי דרכים
להתמודד
עם נסיונות

40

איך אני יכול
להיות שליח?

45

מאין ליש בכל רגע
הילולת רבי לוי יצחק מברדיטשוב

03

והוי' ברך את אברהם בכל
שיעור בר מצוה

33

טעם מצוה
מצות הכנסת כלה

36

ספור חסידי
הרבי הרש"ב מליובאוויטש

38

מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים

40

ברכות בחשבון
עיונים ורמזים בפסוקי הפרשה

42

המדור אלדים
איך להיות שליח?

45

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל הקוראים היקרים,

שבת מברכין חדש כסלו, וריח ראש השנה לחסידות – **י"ט בכסלו** – כבר עולה באפינו (רוצים כבר לדעת פרטים על ההתוועדות? קראו עד סוף ההקדמה). בינתיים אנחנו עם עוד חוברת **ואביטה** מלאה בכל טוב מדברי **הרב יצחק גינזבורג שליט"א**. חוברת שתעשיר ותעמיק את השבת של כל המשפחה.

מה בגליון השבוע?

בפתח הגליון שיעור ארוך ומעניין מיום **ההילולא של רבי לוי יצחק מבארדיטשוב** (יחד עם השלמות משיעורים אחרים) ובו לימוד מעמיק בתורה הראשונה בקדושת לוי, המסביר את חוית האין (והבריאה יש מאין) בכל רגע ואת הכח המיוחד של **'סניגורין של ישראל'** לדון לכף זכות. נמשיך עם **שיעור בר מצוה** מל" תשרי, בו התבאר פסוק מפרשתינו, **"והו' ברך את אברהם בכל"**.

מכאן נעבור **לטעם מצוה**, והשבוע במדור מצות **הכנסת כלה**, בו יתבאר סוד השידוך והקשר בין ההורים לחתן והכלה.

בסיפור החסידי נקרא על בעל יום ההולדת של כ' מרחשון – **רבי שלום דוב בער מליובאוויטש** – ועל היותה של **מידת התמימות** המפתח לעולמה של החסידות. וכמובן מדור **מענות ותשובות** האהוב כאן עם תשובות על עסקים, נסיונות, מוחין דגדלות ועוד. במדור **ברכות בחשבון** נקרא על תיקון החטא של חוה על ידי שרה אימנו ועל התופעה ההנדסית – **מספרי חוה**.

וכמו שכבר התרגלתם, נקנח עם המדור החדש והנפלא – **המדור לילדים** (עליו קבלנו עד כה הרבה תגובות טובות – נשמח לשמוע גם מה דעתכם), והפעם **רזי יספר לנו על השליח הראשון בתורה** – אליעזר עבד אברהם, על מהות השליח ועל מהות השליחות. **ילדים (והורים) יקרים שימו לב**, כשאתם מתקשרים לתא הקולי לענות לנו על החידה השבועית, הקפידו לומר את שמכם ואת מספר הטלפון שלכם בצורה ברורה. **הפרס לחידה של השבוע הוא – סט ספרי 'אור ישראל'** של הרב, אל תפספסו.

הודעות:

את המדורים ברכות בחשבון וטעם מצוה, תוכלו לקרוא השבוע בגירסה המלאה במייל השבועי. עוד לא הצטרפתם? עשו זאת עכשיו כמו שכבתנו, התוועדות י"ט כסלו כבר בפתח. איפה? בבנייני האומה באולם התצוגות. מתי? י"ז כסלו. מה הנושא? ארץ ישראל במשנת אבות החסידות. מחכים לראותכם.

שבת שלום ומבורך, המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה צ'ץ | אביחייל | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעדי

מאין ליש בכל רגע

קיצור מהלך השיעור

השיעור שלפנינו עוסק בתורה יסודית של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, סניגורן של ישראל, והוא חלק מ'המשך' של שלשה שיעורים שהיו בנושא סביב הילולת רבי לוי יצחק השנה.

הפרק הראשון מדבר על מעלת יום ההילולא, שהוא יום השלשים מבריאת העולם — היום בו העולם הופך מספק-נפל לבר קיימא. הדבר נכון לעולם בכלל, ובפרט לאור שנברא ביום הראשון. היכולת שאישיות של 'אורות דתהו' כרבי לוי יצחק להתקיים בעולם היא הוכחה נצחת לכך שהאור מסוגל להתפס במציאות ולהתקיים בה.

הפרק השני, העיקרי, עוסק באריכות בתורה הראשונה בקדושת לוי, המסבירה על יחס של "רצוא ושוב" בין חיות האין של בריאה בכל רגע לחיות היש של בריאה בעבר, וכיצד התורה והמצוות עושות את החיבור בין שתי הבחינות. מוסבר בפרק על שלש השפעות אלקיות מתמידות — בריאה, השגחה וברכה — ועל ההבדל בין חויות האין בכל אחד מהעולמות אצילות-בריאה-יצירה ועל חיות היש שבעולם העשיה.

הפרק השלישי מסביר באופן נפלא, תוך קישור לכח של **טביעת עין** (ועיון בסוגיא זו) ו'**טוב עין** — השייכים לשנת **ע"ט** — כיצד ניתן לדון לכך זכות ובאמת להעלות את הזולת לכך זכות.

הפרק הרביעי (שנוסף מתוך השיעור השני בסדרה) מרחיב את ההתבוננות היסודית, על הבריאה בהוה ובעבר, לענינים נוספים — הענקת כח תחושת ההתחדשות לילד בברית מילה, היחס בין עבודות הבינוני והצדיק (וגם הרשע...) ובעיקר ההשפעה של הדברים על לימוד התורה. בתוך הדברים עולה ההבדל בין תורת ישראל לחכמת יון והסבר כיצד המדע מתקדם אט-אט לקראת התורה.

'המשך' השיעורים המלא כולל עוד שני פרקים-נושאים חשובים — עיון במאמר הזהר שעליו מתבססת נקודה עיקרית בקדושת לוי, והתבוננות רחבה ברמזי אי-יש בתחלת התורה — והם יישלחו אי"ה ברשימת התפוצה, אליה ניתן להצטרף במייל itiel@pnimi.org

א. נפל בר קיימא

רבי לוי יצחק מברדיטשוב ודוד המלך

אנחנו יוצאים מכ"ה בתשרי, יום ההילולא רבה של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, סניגורן של ישראל. אנו זוכים לשבת במקום קדוש, בציון דוד מלכא משיחא, שיש קשר פשוט בינו לבין הברדיטשוב — שניהם חיו שבעים שנה. רבי לוי יצחק נולד בשנת ת"ק, בדיוק

באמצע האלף הששי, בזריחה של האלף הששי, שרומזת לביאת משיח. הוא צעיר מהבעל שם טוב ב-**מב** שנים ומבוגר בחמש שנים מאדמו"ר הזקן. הוא הסתלק מעלמא דין בשנת תק"ע — **תקע** בשופר גדול לחרותנו!"

נרשם על ידי אייתאל גלעדי. לא מוגה. מוצאי כ"ה תשרי ע"ט, הילולת רבי לוי יצחק מברדיטשוב — ציון דוד המלך, ירושלים א עמידה לחול.

הצדיק, לברך את עם ישראל, בא מתוך ה"טוב עין" שלו.

"קדושת לוי" – קדושת הברית

הערב נלמד את הקטע הראשון – "הכל הולך אחר הפתיחה"¹, "בתי רישא גופא אזיל"² – של ספרו הקדוש, "קדושת לוי". הספר נקרא דווקא על שמו הראשון, לוי, לשון "הפעם ילוח אישי אלי", לשון יחוד וזיווג בין איש ואשה, "כמעט איש וליות"³. איש ואשה הם הקב"ה וכנסת ישראל. שבט לוי הוא השלישי לרחם, ושלישת השבטים הראשונים הם חב"ד – ראובן-שמעון הם ראייה-שמיעה, חכמה-בינה, ולוי הוא דעת⁴, לשון יחוד (פנימיות ספירת הדעת⁵), "והאדם ידע את חוה אשתו"⁶.

אם כן, "קדושת לוי" היא קדושת הברית. ה"אות ברית קדש" היא המייחדת בין החתן והכלה, האיש והאשה, ו"קדושת לוי" היינו קדושת הברית, קדושת היחוד, ממנה זוכים גם לשמו השני – יצחק, לשון צחוק ושעשועים. שרש הצחוק והשעשועים בספירת הבינה, "אם הבנים שמחה"⁷, והצירוף לוי-יצחק הוא על דרך מאמר חז"ל "אם אין דעת אין בינה [אם אין יחוד אין שמחה] אם אין בינה אין דעת [אם אין שמחה אין יחוד]"⁸. לוי הוא היחוד ויצחק הוא השמחה מתוך היחוד

– אז הוא חי את ע השנים מת"ק עד תק"ע, כמו שדוד המלך חי שבעים שנה, "ימי שנותינו בהם שבעים שנה"⁹.

דוד הוא "מלכא משיחא", וכתוב שגם לברדיטשובר היה ניצוץ גדול – כלומר, התגלות עצומה – של משיח, של גאולה, עד כדי כך שעמיתו, רבי ברוך ממעז'יבוז', נכד הבעל שם טוב, אמר שאולי חושבים שאם יש בדור צדיק כרבי לוי יצחק מברדיטשוב לא צריך משיח, הוא כמו משיח. לכן הוא עשה ממנו 'חוזק', קצת התלוצץ ממנו – כדי להוריד את הקטרוג שאם הוא כאן, אין צורך יותר במשיח.

מדת רבי לוי יצחק – "טוב עין"

לבעל ההילולא יש קשר מיוחד לשנה הזו, תשע"ט, שמסימניה "עין טובה" וגם "טביעת עין"¹⁰. אלה בדיוק המדות בהן הצטיין ביותר רבי לוי יצחק. הוא סניגורן של ישראל משום שהסתכל בעין טובה על כל יהודי, ומתוכה יש לו טביעת עין לראות את הניצוץ שבכל יהודי, את ה"חלק אלוה ממעל ממש"¹¹, וללמד זכות על כולם. הוא דן את כל האדם, "באשר הוא שם"¹², אפילו חוטא ורשע, לכף זכות – וכך הוא מעלה אותנו מחוב לזכות (כדלקמן).

היום עלינו להתייחד איתו וללמוד ממנו את ה"עין טובה" שלו ואת ה"טביעת עין" שלו. ע"ט הוא גם "עין טובה" וגם "טוב עין", כבפסוק אומר "טוב עין הוא יברך"¹³, "אל תקרי 'יבורך' אלא 'יברך'!"¹⁴. ה"טוב עין" מתברך, והתכלית שיהיה לו כח לברך את כולם. תפקיד

ח ע"פ פדר"א פמ"ב.

ט עירובין מא, א; וראה סוטה מה, ב.

י בראשית כט, לד. ב"הפעם ילוח אישי אלי" מוצפן השם לוי בדילוג שוה בעיגול המקיף בדיוק את כל אותיות הביטוי (דילוג של ז-ז אותיות בכיוון אחד ו-ח אותיות בכיוון השני), ודוק.

יא מלכים א, ז, לו.

יב ראה תו"א וחי"ד"ה "יהודה אתה" וביאורו.

יג סוד ה' ליראנו שער א פ"ג; הנפש פ"ז.

יד בראשית ד, א.

טו תהלים קיג, ט.

טז אבות פ"ג מי"ז.

ב תהלים צ, י.

ג שעוירי כ"ה אלול ע"ח.

ד תניא פ"ב.

ה בראשית כא, יז.

ו משלי כב, ט.

ז סוטה לח, ב.

נעשה בר קיימא היום, בכ"ה תשרי, בהילולת סניגורן של ישראל. בהילולא הנשמה עולה ועושה יחוד ושמחה בכל העולמות. אנחנו בשנה ה-209 מההסתלקות בתק"ע, סוד המלך **הדר**, הבר-קיימא אחרי העולמות שנבראו ונשברו, "וימלך... וימת"³⁰.

מכיון שהברק עשוי להסתלק צריך לתפוס אותו. את הברק, שהוא יסוד אבא, תופסת הבניה (כפי שעוד נסביר). רבי לוי יצחק ממברדיטשוב, כעוד מגדולי צדיקי החסידות, הוא עצמו תופעה של **ברק** – צריך לתפוס אותו, להפוך אותו ל**בר-קיימא**. צריך לאחוז את הברק ולהפוך אותו, כדי שהברק, הצדיק המבריק הזה, יהיה בר קיימא אצלנו, בלב שלנו – לקלוט בלב שלנו אותו, את הספר שלו, את עבודת ה' שלו. צריך שישאר ברק, רק שהברק יהפוך להיות בר-קיימא.

נאמר גימטריא ראשונה: **בר-קיימא** שוה **שמחה**. ממה השמחה? מהקליטה והלידה. הברק הוא מיסוד אבא, וכדי אל יברח יסוד אמא צריך לתפוס אותו. כאשר אמא תופסת את הברק של אבא היא נעשית "אם הבנים שמחה", ולכן **בר-קיימא** עולה **שמחה**. למה האשה נקראת נקבה? מיסודה יש לה ספק קיומי – כל קיומה הוא בשביל להוליד, וכל ההריון היא בספק, בדילמה, אם מדובר בנפל או בר-קיימא. נפל-**בר-קיימא** נוטריקון **נקבה**. ביום השליש ללידה היא יוצאת מהספק – "אין שמחה כהתרת הספקות"³¹, והיא נעשית "אם הבנים שמחה".

אורות דתהו בכלים דתקון

רבי לוי יצחק תמיד קרא לעצמו עם שם אמו, והצמח-צדק אפילו אמר שיש היכל

וכדי לזכות להם צריך "קדושת לוי", קדושת היחוד, קדושת הברית.

קביעת העולם כ"בר קיימא"

מה המיוחד בכ"ה תשרי, יום ההילולא רבה שלו? שלשים יום, חדש בדיוק, לבריאת העולם בכ"ה אלול. מה משמעות שלשים יום לבריאת העולם? היום העולם נעשה בר-קיימא.

במשך שלשים יום ולד מוגדר כספק נפל והעבור שלשים יום הוא נעשה בר-קיימא (ואם הוא בכור אז גם פודים אותו). מהו נפל? נסיון לא מוצלח. הקב"ה עצמו עבר חויה זו כשהיה "בורא עולמות ומחריבן", לא מצא חן בעיניו – העולמות האלה לא החזיקו, היו בבחינת נפל. היום עברו שלשים יום, האות והמופת וההוכחה שהעולם שלנו הוא בר קיימא. אדם הראשון נברא בראש השנה, הבר-קיימא שלו הוא ר"ח חשוון, אבל לגבי כל העולם כולו כ"ה אלול הוא ה"יום ראשון" ("זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון"³²).

שמחה מתוך תפיסת הברק

בפרט, האור – שנברא ביום ראשון – נעשה היום בר-קיימא. האור בטבעו מבריק, כ"ברק המבריק על השכל"³³, ומיד מסתלק. ביום ראשון כתוב "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. וירא אלהים את האור כי טוב", והרמב"ן מסביר ש"ירא אלהים את האור כי טוב" הוא גם כדי לקבוע אותו במציאות, שלא יסתלק – שיהיה בר קיימא.

מהו אור? "אור צדיקים ישמח"³⁴, והוא

יז בראשית רבה ג, ז.

יח ברכת זכרונות, מוסף ר"ה.

יט תניא אגה"ק טו.

כ משלי יג, ט.

כא בראשית לו.

כב מצודות דוד למשלי טו, ל.

היינו המשכה מהאין ליש. כל ענין האין, האין האלקי, הוא חידוש נפלא של הבעל שם טוב¹³, שדרש ש"אין מזל לישראל" היינו שה"אין" הוא ה"מזל לישראל". אחר כך בא תלמידו, הרב המגיד, ואמר¹⁴ שכמו שה' ברא את העולם יש מאין תפקידנו – הצדיקים, "ועמך כלם צדיקים"¹⁵ – להעלות ולהחזיר את היש לאין. בא תלמידו, רבי לוי יצחק, ואומר שצריך תמיד להיות ב"רצוא ושוב" בין היש והאין. נושא היש והאין הוא הנושא היסודי ביותר של תורת החסידות, לכן מאד חשוב שנעמיק ונבין, כמה שאנחנו יכולים, בתורה הזאת.

שלוש תרגומי "בראשית"

נתחיל לקרוא בפנים. הוא פותח בפסוק הראשון בתורה:

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

למלה הראשונה, "בראשית", יש שלשה תרגומים-פירושים שונים: אונקלוס מתרגם "בקדמין", תרגום יונתן "מן אולא" (בתחלה), ותרגום ירושלמי "בחוכמא". משלשתם, כאן הוא יביא דווקא את התרגום הירושלמי – כנראה קשור גם לתלמוד ירושלמי, מוחין דאבא, בחינת חכמה. מאיפה הוא לומד ש"בראשית" היינו "בחוכמא"? מהפסוק "ראשית חכמה יראת הוי"¹⁶.
ודאי ש"אלו ואלו דברי אלהים חיים"¹⁷,

בשמים שנקרא על שם רבי לוי יצחק בן שרה אשאה. לאביו קראו מאיר, אבל הוא לא הזכיר את עצמו עם שמו (על שמו הוא קרא לבנו, צדיק גדול שהסתלק בחייו, ואדמו"ר הזקן ניחם אותו¹⁸ – מאיר הוא אור שלא תמיד מחזיק מעמד...) – הכל כדי שהוא יחזיק מעמד ויתפס היטב במציאות העולם. הוא היה תופעה שיכולה להיות נפל, אבל הוא התקיים שבעים שנה. ההתלהבות – הפראית לפעמים – בעבודת הש"ת יכולה להיות נפל, אבל לא! הוא הוכיח שאכן אלה אורות דתהו, אבל הם בכלים דתיקון (כלים מצד אמא דווקא כנודע). היום, בהילולא שלו, בכ"ה תשרי, יוצאים מהספק של כל החיים, ונקבע שהוא והאור שלו, הברק שלו, שנברא בכ"ה באלול, הוא כבר בר קיימא, לעולם ועד.

ב. תורת הקדושת לוי על "יש" ו"אין" התייחסות ליש ואין בשלשה דורות בחסידות

אחרי הקדמה זו נתחיל לקרוא בפנים את התורה הראשונה בקדושת לוי. הנושא שלה הוא אין ויש. העולם נברא יש מאין, והוא כותב כאן שבעבודת ה' על האדם להיות תמיד ב"רצוא ושוב" בין היש והאין. כל רגע לעלות מיש לאין, להעלות את היש שיוכלל בתוך האין, וגם להמשיך שפע ברכה מהאין – ה"אין מזל לישראל"¹⁹ – לתוך היש הנברא שלנו. הוא מסביר שה"רצוא" מהיש לאין הוא בסוד "הנסתרת להוי" אלהינו²⁰, ואחר כך "הנגלת לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה הזאת"

כו בעש"ט עה"ת לך כו.

כז אור תורה (אמור) אות קכ.

כח ישעיה ט, כא.

כט תהלים קיא, י.

ל עירובין יג, ב.

בקדמין, מן אולא, בחוכמא = 411 = ג"פ (ממוצע) 137, המספר שנחשב היום הכי יסודי ובסיסי בהבנת הטבע. ג פעמים 137 (ג"פ קבלה, כנגד קבלת הרמ"ק, קבלת

כג תניא אגה"ק כח.

כד ע"פ שבת קנו, א.

כה דברים כט, כח.

אלו משה ואהרן ושופטיו אלו דוד ושלמה. זה שאמר אצל משה ואהרן ויעוצו כבתחלה, כי לא קדם להם יועצים בתורה, ותחלה הוא ראשית שאין קודם לו, אבל ראשון ואמר גם על דבר שקדם לו כמוהו אלא שבמספר זה הוא ראשית וכן קדמו שופטים לדוד ושלמה אלא שבמלכים הם ראשונים לעשות צדקה ומשפט ולכן אמר שופטיו כבראשונה. ואחרי כן יקרא לך עיר הצדק. היינו על ידי השופטים שיחזרו את הצדק לכמו שהיה. קריה נאמנה. על ידי היועצים כמשה ואהרן, שיחזרו תורה הנאמנה. משה ואהרן הם כנגד שתי הספירות נצח והוד כנודע, "כליות יועצות", ואילו דוד ושלמה הם במלכות ששם משפט צדק (יחוד תפארת ומלכות, במקום המלכות, על המלך לעשות משפט צדק לכל עמו).

מלבי"ם (באור הענין): "ואשיבה שופטיו. הם השופטים בין אדם לחבירו. כבראשונה. שהיתה מלאתי משפט, ויעוצו. היועצים בדברים שבין אדם למקום. כבתחלה. שהיתה קריה נאמנה, ע"י יועצים טובים אחרי כן. הוא מאמר מגביל [כצ"ל מקביל, וכן לקמן] ע"י שאשיב שפטיך כבראשונה, יקרא לך עיר הצדק. בין אדם לחבירו, וע"י שאשיב יועצו כבתחלה, יקרא לך קריה נאמנה. בדברים שבין אדם למקום".

ושם (באור המלות): "שפטיך, יעצו. תואר יועץ המוזכר יתה הוא רק היועץ לטוב. והנה היועץ יהיה בין במדיניות בין באלהות, אבל השופט הוא רק במדיניות, ופה שמגביל יועץ נגד שופט מדבר ביועץ על דברים שבין אדם למקום. ועד סוף הכתוב הנגביל אל תחלתו ביחוס המשובב אל הסבה, שמגביל צדק נגד שופטיו, וקריה נאמנה נגד יועצו. כבראשונה, כבתחלה. ראשון הוא מלת המספר וסופר שני אחריו, אבל תחלה אינו סופר שני אחריו, ותשב ידו ותהי כבראשונה (מ"א יג, ו) כי היד היתה בריאה תחלה, אבל ומראיון רע כאשר בתחלה (בראשית מא, כא) כי בהפרות לא היה שום השתנות. וכן אל מקום אשר היה שם אהלו בתחלה (שם יג, ג) אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה (שם ד), המזבח עשאו שני פעמים אבל לא קבע אהל אחר חדש שיצו בו ראשון ושני. והנה בשם שופט יקרא גם השופט בעול, והיה להם לישראל שופטיו צדק, ואחריהם שופטיו רשע, ולכן אמר שישבו להיות שופטיו צדק כבראשונה, אבל היועץ לרעה לא יקרא בשם יועץ כי הרע אינו עצה. ובתחלה היה להם יועצים, ואח"כ שהדיחום מני דרך לא היה להם יועצים, כי המדיחים אינם יועצים, לכן אמר כבתחלה".

נמצא, לפי המלבי"ם, ש"כבראשונה" - "כבדקדמיתא" היינו בחינת "אחד המנוי" ואילו "כבתחלה" - "מן אולא" היינו ע"ד "חד ולא בחשבון", ב"בראשונה" יש שינוי משא"כ ב"בתחלה", והיינו ההבדל בין אריך לעתיק כנודע ("אני הו" לא שנית") נאמר בעתיק. ולפי הגר"א, "כבראשונה" - "כבדקדמיתא" היינו ראשון שהיה לפניו כמוהו משא"כ "כבתחלה" - "מן אולא" שלא קדם לו כמוהו, והיינו גם ההבדל בין אריך לעתיק כמובן.

והנה, לפני הצמצום הראשון, עלית הרצון לבריאת העולמות היא בבחינת "אחד", היינו "כד סליק ברעוניה למברי עלמא", "בתחלה" - "מן אולא", ואילו מה שאחר כך כביכול ה' שיער בעצמו בכח כל מה שעתידי להיות בפועל, היינו בחינת "קדמו", "בדקדמיו" ("בדקדמיתא"), שלמטה מבחינת "אחד" (נמצא ש"קדמו"ן זה יש מציאות לפניו). אך יש כמה דרגות של קדמות (ועד לקדמון לכל הקדומים, בחינת יחוד, ועד לעצו"מ ממש) ויש בחינת קדמון שקדם לעלית הרצון כל. ובה יתיישב מה שמובא במ"א אצלנו (ראה שיעור כ"ג מנחם-אב

כל תרגום במדרגה אחרת: המושג "קדם" - "בדקדמיו" - הוא כתר בקבלה¹⁷. חכמה היא עדן, בינה נהר וגן מלכות - "ונהר [בינה] יצא מעדן [חכמה] להשקות את הגן [מלכות]"¹⁸ אבל זהו "גן עדן מקדם"¹⁹, ו"קדם" הוא כתר הקודם לכל עשר הספירות, העל-מודע הקודם לכל כחות המודע של הנפש, החל מהשכל, חב"ד (כחות המושכל), ואחריו המורגש והמוטבע. הכתר קודם לכל הכחות, אך יש לו אליהן יחס - הוא קודם להן - לכן, בתוך הכתר גופא קדם הוא אריך אנפין, חיצוניות הכתר, רצון בנפש. הרצון קודם לכל גילוי כח מודע בנפש.

"מן אולא", בתחלה, עוד יותר מוקדם - כך כתוב²⁰ - עתיק, תענוג. "בחוכמא"

האריז"ל וקבלת הבעש"ט, השתלשלות-התלבשות-השראה) שוה "יש מאין", שהוא גם ערך המלה העשירית בתורה ("העשירי יהיה קדש להו"י" של התורה הוא דווקא) - תהו (כדלקמן בפנים).

"בדקדמיו" (תרגום אונקלוס, התרגום העיקרי) = 206 שהוא הנקודה האמצעית של 411 ("מן אולא" "בחוכמא" = 205). ידוע שהצמצום הראשון היה בנקודה האמצעית כביכול של האו"ס ב"ה.

אם נבנה סדרה רבועית מערכי שלשת התרגומים של "בראשית" - 77 ("בחוכמא") 128 ("מן אולא") 206 ("בדקדמיו") לפני 77 יבוא 53 (הנקודה התחתונה של הפרבולה) ואחרי 206 - 311 443 (תחלה) 602 (7 פעמים אלהים. עד כאן 7 מספרים, "כל השביעין חביבין"). ממוצע 57 53 = 65, שם א-דני. ממוצע 128 77 53 = 86, שם אלהים. ממוצע 128 77 53 = 206 116, חן חן. ממוצע 128 77 53 = 206 311 = 155, "קנה חכמה קנה בינה", "אמת קנה ואל תמכר". ממוצע 128 77 53 206 311 443 = 203, ברא - ששה צירופים של ברא, סוד "בראשית" - ברא שית כנודע. סכום שבעת המספרים הראשונים של הסדרה = 1820, "סוד [פנעמיה] הו"י לויאל", מספר האזכרות של שו"י ב"ה בכל התורה כולה!

לא ראה קהלת יעקב ערך 'קדם'.

לב בראשית ב, י.

לג שם פסוק ח.

לד ישעיה א, כו: "ואשיבה שפטיך כבראשונה ויעצו כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה" ות"י "ואמני בין דני קושטא תקנין כבדקדמיתא ומלכי מלך כד מן אולא ובתר כן יתקרי לך קרתא דקושטא קרתא מהימתא" (כבראשונה - כבדקדמיתא; כבתחלה - מן אולא).

אדרת אליהו: "ואשיבה שפטיך וגו'. במדרש (ילקוט כאן) ויעצו

דו. אחר כך הוא ממשיך: 'אז איז גוט איז דאך דו' – אם זה טוב זה אתה, 'חלילה ניט אויך דו' – אם חלילה לא (טוב) זה גם אתה, 'און אז דו איז דאך גוט' – ואם זה אתה, זה ודאי טוב⁷.

יש בבית שלשה דו', כל אחד שונה: 'דו' לשון נוכח, נוכח ה', נוכח עצמות ה'. אם זה טוב – זה אתה. יש הרגשת הטוב, הרגשת ה'אתה' של הקב"ה, דווקא כאשר טוב – הולך לי טוב. אם חלילה לא טוב – זה גם אתה. החויה של ה'גם אתה', כאשר רע, 'חלילה ניט', היא חידוש – 'דו' חדש, 'אתה' חדש. אבל המשפט הבא, השלישי – 'ואם זה אתה זה ודאי טוב' – הוא כבר ה'דו' העליון. קודם היה טוב ולא טוב – איך אני חווה את הטוב ואת הלא-טוב – אם טוב 'אתה' ואם לא טוב גם 'אתה', יותר עמוק ב'אתה'. אבל התוספת ש'אם זה אתה זה בודאי טוב', ולא סתם טוב

לה **כה תשרי = הכל פעמים טוב**, מתאים לקדושת לוי **הכל טוב = חסד = דו דו דו** כ"א בהכאת אותיות, ד פעמים ו, וכידוע באר"י שבכל **חסד** יש ג'פ"ג (כד) – קשור לה'דודל'ה, 'און אז דו איז דאך גוט', הכל טוב.

איז = חי = גוט. אז איז גוט איז דאך דו = 97, זמן, וה-לנו, "והנגלת לנו" – כפי שיתבאר בהמשך – היינו טוב גלוי וממילא אתה-דו גלוי. **חלילה ניט אויך דו = 199, צדקה**, סכום הכסף המגדיר אדם כעני-אביון הזקוק לצדקה (פאה פ"ח מ"ח: "היו לו מאתים חסר דינר... הרי זה יטול"). ראה עמודיה שבעה בשלח הערה צא). **און אז דו איז דאך גוט = 136 = קול, 16 במשולש. אז איז גוט איז דאך דו, חלילה ניט אויך דו, און אז דו איז דאך גוט = 432 = 3 פעמים קדם = עדן נהר גן (ראשי תבות ענג), שייך לאגרת יא. והוא עולה "אתה הוי"!" יש בתנ"ך בדיוק הוי פעמים "אתה הוי" (בתורה יש שני "אתה הוי", שניהם בפסוק אחד: "כי אתה הוי בקרב העם הזה אשר עיני בנין נראה אתה הוי", המלה שבין "אתה הוי" ל"אתה הוי" הוא "אשר" – "אתה יהוה אשר אתה יהוה" על דרך "אהיה אשר אהיה" [רת"ס שניהם – **אשה, אשה** ועוד 1059 **אשה**. ועוד 237 – 237 1059 = 271 1296 = 36 ברבוע = 6 בחזקת 4]. **'אתה הוי' אשר אתה הוי" = 1365, הערך הממוצע של כל מלה = 273, 3 פעמים 7 פעמים 13, מספר ברית!) 26 פעמים 432 = 78 פעמים 144, 12 במשולש פעמים 12 ברבוע. והוא עולה שם הוי ב"ה באחורי אחרים (אחורי ייה יהוה-יהוה = עב = חסד. 432 = 6 פעמים חסד, ו צירופי חסד, הכל חסד וטוב, "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי")! י י ייה ייה ייה יהיהוה ייהוה ייהוה ייהוה יהיהוה יהיהוה יהיהוה יהיהוה!****

כבר חכמה. אם כן, יש פה שני ממדים, שני פרצופי כתר, וחכמה. כאן הוא דווקא רוצה לדבר מהפירוש "בראשית" – "בחוכמא", אבא. "בראשית" היא נקודת התחלה ("מן אולא") של הדרוש, והוא יסביר לפי התרגום "בחוכמא".

"הוא הכל" – ה'דודל'ה" של רבי לוי יצחק

הכלל שהבורא ברוך הוא ברא הכל והוא הכל והשפעתו אינו נפסק מעולם

כתובים כאן שלשה דברים – "הוא ברא הכל, הוא הכל, והשפעתו אינו נפסק מעולם". אם "הוא ברא הכל והוא הכל" הוא ברא גם את עצמו – מה פירוש? ברא לשון יציאה לבר, כביכול הוציא את עצמו מעצמו.

השיר הכי מפורסם של רבי לוי יצחק מברדיטשוב הוא ה'דודל'ה שלו, בו הוא שר לה' ומתבודד אתו. זו דוגמה יפהפיה להתבודדות עם ה', לדיבור חפשי עם הקב"ה – הוא פונה לה' בתואר 'דו', 'אתה', תואר חבה. באדיש, 'איר' הוא 'אתה' בלשון ריחוק, אבל 'דו' היינו 'אתה' בלשון קרבה. הוא פונה לה' ואומר שהכל 'דו' – מעלה דו, מטה דו, מזרח דו, מערב דו, צפון דו, דרום דו, דו-דו-

ע"ג) להיפך – ש"בקדמין" הוא עתיק שלמעלה מהתחלה, "מן אולא", שבאריך (וכידוע, בדרושי רבי הלל, שלפני הצמצום הראשון הכל בבחינת כתר שבכללות יש בו שלשה ראשין – "יחיד" כנגד עתיק, "אחד" כנגד גולגלתא, בה מתלבש חסד דעתיק, ולפעמים נכלל בעתיק, "קדמון" כנגד מוחא סתימאה, בו מתלבשת גבורה דעתיק והוא בחינת ראשית לכל מה שיתוהו לאחר הצמצום. נמצא שלשני הפירושים "מן אולא" היינו בחינת "כד סליק ברעותיה למברי עלמא", "אחד", ויש "קדמון" למטה ממנו, שלפי ערכי היינו אריך למטה מעתיק, ויש "קדמון" למעלה ממנו, שלפי ערכי היינו עתיק למעלה מאריך, כלומר שסוד הגולגלתא, המכונה "כתרא עילאה", לפעמים לאריך יחשב ולפעמים לעתיק יחשב, והיינו סוד ג רישין שבספר עמק המלך, שהראש השני, האמצעי, מכונה "רישא דאין", וד"ל), ודוק היטב.

בראשית¹⁷, ברגע ההוא.

השניה, עוד זרימה בין הבורא לבין הנברא (שגם הוא 'הוא'), שנקראת השגחה - ה' משגיח על הכל, עיניו פקוחות תמיד להשגיח על כל מעשה בראשית.

השלישית, גם בפשט "השפעתו אינו נפסקת לעולם" - משפיע במובן של מברך, זן ומפרנס כל בריותיו מקרני ראמים ועד ביצי כנים, שפע ברכות.

השאלה האם פעולת ההתהוות ופעולת ההשגחה זהות, או שמדובר בשני דברים שונים, היא סוגיא בחסידות. כאן אמרנו שיש שלש זרימות, שלשה כחות - כח אחד שמהוה, "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"; כח שני, שמשגיח; ועוד כח, שמברך (כמו שכתוב בשמואל "כי לא יאכל העם עד באו כי הוא יברך הזבח"¹⁷), בברכתו הוא ממשיך שפע לכל העם¹⁸) - התהוות, השגחה וברכה¹⁹.

התהוות - פה, השגחה - עין, ברכה - עין ופה

כדי להבין יותר נתבונן בסיפור התהוות הבריאה בציר-משל של בן אדם (שהרי "דברה בתורה בלשון בני אדם"²⁰):

מפורש בתורה שה' ברא את העולם במאמר, "בעשרה מאמרות נברא העולם"²¹ - "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", "ויאמר

אלא הכי טוב, טוב מאד, היינו מדרגה עליונה ביותר של 'אתה', עצמות ומהות ממש (ומה שלמעלה גם מהתואר "עצמות ומהות", כנודע מהרב²²).

יש כאן הסבר למבואר בתניא¹⁷, שכאשר רואים את מקור הכל, העדן העליון - מאד מתאים לקדושת לוי - מאמינים, עד כדי ראייה חושית, שהכל טוב, "וירא אלהים את האור כי טוב", הכל אור ה'. אז גם מה שנדמה רע הופך בפשטות ל"טוב הנראה והנגלה". כך הוא פועל בשיר, עם שלשת שלבי ה'דו' - כשרואים שהכל ה', "הוא הכל" שכותב כאן, אז הכל טוב כי ה' הוא עצם הטוב. ה' מוציא-בורא את עצמו, משקף את עצמו, אז הוא גם הנפעל - היש הנברא הוא השתקפות של היש האמתי, ככה מוסבר בחסידות¹⁷.

התהוות, השגחה, ברכה

שוב: הוא ברא את הכל, הוא הכל, והדבר השלישי - "השפעתו אינו נפסק מעולם". תמיד יש השפעה, זרימה, בין "הוא ברא הכל" ל"הוא הכל", בין שני 'הוא'. בהשפעה התמידית הזו - כמו שקצת ירמוז כאן, וכמוסבר הרבה בהמשך הספר - יש בעצם שלש בחינות:

הראשונה, ההשפעה בה מדובר כאן בפשט, שכל רגע הוא מהווה את הכל, "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה

לח ברכת "יוצר אור".

לט שמואל-א ט, יג.

מ זבח מתחלף ב-שבח וב-שפע - סה"כ 777.

מא התהוות היא פעמיים אותיות תהו - שתי קומות של תהו של יש מאין (כנ"ל הערה לא). תהו עולה ג"פ 137 (כנ"ל שם) ונמצא שהתהוות עולה שש פעמים (ממוצע כל אות) 137, מספר היסוד של ההתהוות בפזיקה היום. השגחה-ברכה = 548 = 7 פעמים 137. אם כן, התהוות השגחה ברכה עולה 1370, 7 פעמים (בחלוקת 'דו') 137.

מב ברכות לא, ב ובכ"ד.

מג אבות פ"ה מ"א.

לו אגה"ק יא: "וביאור הענין הוא רק אמונה אמיתית ביוצר בראשית דהיינו שהבריאה יש מאין הנק' ראשית חכמה והיא חכמתו שאינה מושגת לשום נברא הבריאה הזאת היא בכל עת ורגע שמתהווים כל הברואים יש מאין מחכמתו ית' המחיה את הכל וכשיתבונן האדם בעומק הבנתו ויצויר בדעתו הווייתו מאין בכל רגע ורגע ממש האריך יעלה על דעתו כי רע לו או שום יסורים מבני חיי ומזוני או שארי יסורין בעולם הרי האין שהיא חכמתו יתברך הוא מקור החיים והטוב והעונג והוא העדן שלמעלה מעוה"ב".

לו ביאורי הזהר בשלח ד"ה "עוד י"ל" מג, ג; סה"מ תרס"א עמ' קצא ואילך; המשך תער"ב ח"ב עמ' א'קמ"ד-ה.

אתם אלהים לאמר פרו ורבו^מ, ועוד יותר מובהק באדם – "ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשׂה^ט".

הולכים לצדיק – אנחנו אצל דוד המלך, אצל רבי לוי יצחק מברדיטשוב – ורוצים שיברך אותנו. איך? בפה, הברכה היא (גם) בדבור. אבל מאיפה בא הכח לברך? מהעינים – "טוב עין הוא יברך" הוא יברך^ח. כנראה הפה לבדו מספיק כדי להוות ועינים טובות לבדן כדי להשגיח, אבל כדי לברך צריך לחבר את העינים והפה – קודם צריך להסתכל על המיועד לברכה ב"טוב עין", בעין טובה, וגם בטביעת עין, ואז מ"ויברך אתם אלהים" להמשיך, כסדר הפסוק, ל"ויאמר להם אלהים" – המשכה מהעינים לפה. הברכה עצמה היא המשכת שפע.

בשבת כתוב שוב "ויברך" – "ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו", ודורשים חז"ל: "ברכו במן". מן הוא שפע – שפע פרנסה. הכל רמוז כאן, שלשת ערוצי הזרימה בין הבורא לבין הנברא – הכח המהווה (בפה), הכח המשגיח (בעינים), והברכה-ההשפעה שלא נפסקת לרגע.

התהוות-השגחה-ברכה – הכנעה-הבדלה-המתקה

מה יכול להיות המבנה היסודי של שלש הפעולות הללו? בלשון הרוגאטשוב^כ יש "פועל", "נפעל" ו"פעולה" – הוא הפועל ("הוא ברא הכל"), הוא הנפעל ("הוא הכל") והוא הפעולה ("והשפעתו אינו נפסק מעולם"). אצלנו המבנה הוא הכנעה-

אלהים יהי רקיע^ק, "ויאמר אלהים וגו'". כל מאמר – ובמיוחד הראשון – הוא "פתח פיך ויאירו דבריך"^מ, "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". לפי זה, ההתהוות נמשלה לאמירה היוצאת מהפה, כביכול. כתוב גם ששרש אמר הוא השרש המובהק של התהוות העולמות – אור-מים-רקיע^מ – וכך הכל התהווה יש מאין. אם כן, התהוות היא אמירה.

מהי השגחה? פעולת עינים, כפשוטו – משגיחים על משהו בעינים. השגחה היא שמירה – האבא והאמא משגיחים על הילד לשמור אותו, שלא יפול בפה, שלא יסתכן. אפשר לומר שהשגחה היא גם הטבה למישהו, אבל עיקר ההשגחה הוא פשוט לראות מה קורה אתו, להיות מודע לכל המתרחש סביבו, ולשמור עליו היטב. נאמר בצורה אחרת – עיקר ההשגחה הוא שאתה אף פעם לא מתרחק ממני, "קרוב הוי"^ט, אני איתך, אני רואה אותך, מסתכל עליך, שומר עליך. ההתהוות היא דרך הפה אבל ההשגחה דרך העינים – דווקא בעינים אני איתך, העינים קושרות בינינו. טביעת העין, העין הטובה, היא הקושרת ביני לבינך, כמו שנסביר יותר.

מה עם ההשפעה השלישית, זרם הברכה התמידי מהבורא לנברא? התורה פותחת ב-ב רבתי של "בראשית", שחז"ל^מ אומרים שהיא לשון ברכה. ברכה מפורשת מופיעה רק יותר מאוחר בתורה, בברכת "פרו ורבו", קודם לדגים ולעופות ואחר כך לאדם (ודאי יש חידוש בברכתו). רואים שהברכה הולכת עם אמירה (דבר פשוט): בדגים כתוב "ויברך

מד ברכות כב, א.

מה זה ח"ב קסז, א.

מו תהלים לד, יט; קמה, יח.

מז בראשית רבה א, י.

מח בראשית א, כב.

מט שם פסוק כח.

נ בראשית רבה יא, ב.

נא ראה מפענח צפונות פי"ב.

האלה הן המצוה שהקב"ה עושה בכל רגע – "רחבה מצותך מאד"¹³⁷ – הוא מהווה את העולם, משגיח עליו ומשפיע לו ברכה. כך הוא בעצמו בהכנעה-הבדלה-המתקה לגבי עולמו שברא לכבודו, שבעצם הכל הוא.

ארבע מדרגות בבריאה

נמשיך לקרוא:

כי בכל רגע משפיע שפע לברואי ולכל העולמות ולכל ההיכלות ולכל המלאכים ולכל חיות הקודש.

הוא מחלק את מעשה בראשית לארבע מדרגות – עולמות-היכלות-מלאכים-חיות הקדש. כל מה שהוא כותב ודאי מכוון, ואם יש חלוקה לארבע היא מסתמא כנגד י-ה-ו-ה, ומשמע שמלמטה למעלה. חיות קדש לפי חז"ל¹³⁸ והרמב"ם¹³⁹, וגם כאן, הן המלאכים הכי גבוהים. למה הקדושת לוי אוהב חיות הקדש? חיות לשון חיות – כולו אור ה', חיות מה', הבורע לה' ביקד-אש¹⁴⁰ של קדש. אם אפשר לשייך את רבי לוי יצחק לסוג של בריאה – הוא שייך לחיות הקדש, הוא עצמו חית קדש¹⁴⁰.

בארבעת היסודות חיות הקדש הן אש. ככלל, מלאכים מורכבים משני היסודות העליונים, רוח ואש – "עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט"¹⁴⁰. אבל כאן הוא מחלק – יש מלאכים, שהם "רוחות", ויש משרתים,

הבדלה-המתקה¹⁴¹:

פשוט שהברכה בסוף היא ההמתקה.

התהוות היא במאמר-דבור, שלכאורה גם היא המתקה ("מל" לשון דבור), למה כאן היא הכנעה? כי בהתהוות יש העלם הבורא מן הנברא, "אכן אתה אל מסתתר"¹⁴². ה' מהוה אותנו תוך כדי שהוא מתעלם מאתנו. ההתעלמות מאתנו היא, מצדו כביכול, על דרך "במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנות"¹⁴³. הוא מסתיר עצמו מאתנו, ורק ככה יכול לברוא אותנו יש מאין – מצדו זו הכנעה (וגם אצלנו, התעלמות וריחוק הבורא מאתנו פועלים אצלנו הכנעה גדולה יחד עם רצון עז להתקרב אליו יתברך¹⁴⁴).

העינים המשגיחות קשורות ל"קדושת לוי" שהסברנו קודם, קדושת הברית – "ברית כרתי לעיני"¹⁴⁵. צריך לכרות ברית לעינים, לקדש את העינים, כדי שהן תהיינה עינים טובות, הרואות כל מה שמתרחש, משגיחות ושומרות, וגם עושות הכנה קרובה להיטיב ולהשפיע כל טוב סלה.

שוב, התהוות היא הכנעה; השגחה היא בחינת ברית מילה, הבדלה (שעל ידה הנשמה מתלבשת בגוף ומשגיחה עליו, כנודע בהקבלת השתלשלות-התלבשות-השראה להכנעה-הבדלה-המתקה); ברכה בפועל היא כבר המתקה.

הבעל שם טוב לימד אותנו שכל מצוה שעושים צריכה להיות עם שלש אלה – הכנעה-הבדלה-המתקה. כל שלש הפעולות

נב כתר שם טוב אות כח.

נג ישעיה מה, טו.

נד ע"פ מגילה לא, א (ראה הגהות וציונים במהדורת עז והדר). ראה עמודיה שבעה ויגש ב'שני'.

נה ראה לב לדעת, "פרק בעבודת ה'" ביאור א.

נו איוב לא, א.

נז תהלים קיט, צ.

נח חגיגה ג, א.

נט הלכות יסודי התורה פ"ב ה"ז.

ס ראה קידושין נו, ב: "פן תקדש' פן תוקד אש".

סא **חית קדש** = 822 = **התהוות**, פעמיים **יש מאין** = ו פעמים 137, ממוצע כל אות, כנ"ל הערה מב. **חית קדש** ר"ת **חק** – "חק לישראל [בעל שם טוב]. חית קדש במילוי: **חית יוד תו קוף דלת שין** = 1824 יחד עם השרש, 822 = 2646 = 6 פע' **אמת**, ו ציפוי **אמת**, ממוצע כל אות בפשוט ובמילוי.

סב תהלים קד, ד.

אם כן, מה הקושיא שלו? קושיא ידועה – למה "ברא" לשון עבר? למה בפסוק הראשון, "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", משמע שה' ברא פעם? הרי ה' בורא בכל רגע! כל הענין שה' "יוצר אור ובורא חשך" בכל שניה, אז למה שהתורה תתן לנו, על ההתחלה, מקום לטעות ולחשוב שה' לא מחדש את העולם בכל רגע תמיד, שכל מעשה בראשית הוא סיפור של פעם?!

גם הרמב"ם מדבר על כך במורה נבוכים, וגם הרמב"ן¹⁰. בגלל קושיא זו – ועוד קושיא, ש"בראשית" לשון סמיכות – גם רש"י וגם האבן עזרא מסבירים ש"ברא" אינו ברא בעבר, אלא 'ברוא'. רש"י אומר שהכל נסמך לפסוק השלישי – בתחלת בריאת שמים והארץ, והארץ היתה כך וכך, אז "ויאמר אלהים יהי אור". הרמב"ם במורה נבוכים¹¹ לא כותב ככה, אלא שהכל כפשוטו – גם "בראשית" הוא כפשוטו וגם "ברא", דבר ראשון ה' ברא פעם, לפני כך וכך שנים, את השמים ואת הארץ. זהו הנושא, זו הקושיא, מה שמנסים להבין כאן.

"יוצר אור ובורא חשך" בכל רגע

לכן, אומר כאן רבי לוי יצחק, מתפללים כל בקר "יוצר אור ובורא חשך", על פי פסוק בישעיהו¹² – "יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא רע". אנחנו משנים מלשון הפסוק ואומרים "ובורא את הכל". לפי מה שאמרנו קודם, ב'דודלה', גם הרע הופך להיות טוב – אם יודעים שהכל 'אתה' אז ממילא הכל טוב, "טוב מאד", "יורא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד".

חיות הקדש כאן, שהם "אש להט". בארבעת היסודות, אש ורוח הם "הנסתרת"¹³, יה, וכך גם כאן המלאכים (רוח) וחיות הקדש (אש) הם יה. היכל כאן הוא כמו מיכל, דלי מלא מים. הרבה פעמים היכלות הם המלכות, אבל כאן העולמות הם העפר. ברור שחיות הקדש ומלאכים הם אש ורוח ושהעולמות הם יסוד העפר, הדומם, וממילא יוצא שההיכל הוא כנגד יסוד המים, הצומח (בסוד ארבעה שנכנסו לפרדס, עולם היצירה, כנודע, שבו אבני שיש טהור הנדמים כגלי מים, בסוד ההיכל¹⁴, ולכן הזהירים רבי עקיבא "אל תאמרו מים מים כו"¹⁵). ה' ממשיך לכולם השפעה בכל רגע.

י	חיות הקדש	אש	מדבר
ה	מלאכים	רוח	חי
ו	היכלות	מים	צומח
ה	עולמות	עפר	דומם

בריאת העולם – בעבר או בהווה?

נמשיך בפנים:

ולכן אנו אומרים יוצר אור ובורא חושך.

כל תורה בספר מתחילה בקושיא אותה הוא בא לתרץ. עד עכשיו לא ראינו קושיא, אבל במשפט זה כבר מבינים מה הקושיא. הקדמנו שהוא מפרש "בראשית ברא" כתרגום ירושלמי, "בחוכמא ברא", והוא יסביר תיכף שחכמה היא 'יש', וה'יש' תופס את המציאות כנבראת, לא בהווה, לעומת מה שלמעלה מהחכמה, בחינת קדם (ת"א "בקדמין" וכ"ש ת"י "מן אולא"), שם נתפסת המציאות כמתהווה בכל רגע בהווה ממש.

10 בראשית א, א.
11 ח"ב פ"ל.
12 סח מה, ז.

13 דברים כט, כח.
14 סד ב"ב ד, א.
15 סה חגיגה יד, ב.

מלמדים – ראשי תבות **איך בין** גארנישט. תעשו חשבון כמה שוה^ט. אבל גם את הבטוי הזה אפשר לפרש ברבדים שונים. בחב"ד הפירוש שאני באמת כלום, איני כאן בכלל – זהו בטול במציאות, פשוטו כמשמעו.

הקדושת לוי הוא תלמיד מובהק של הרב המגיד ממעזריטש. אחד החידושים העיקריים של המגיד ממעזריטש הוא ש'אצילות איז אויך דא^ט – אצילות היא לא רק עולם עליון למעלה, אלא יש אצילות בכל עולם. מהי האצילות בכל עולם? מדת האין שבו. בכל עולם האצילות היא חויה אחרת של האין.

לדוגמה, איך חווים את האין בעולם הבריאה, עולם השכל? "לעולם ילמד אדם את לשונו לומר איני יודע"^ט, כפי שלומדים ממשה רבינו, "משה זכה לבניה"^ט, "אמא [בינה] מקננא בכורסיא"^ט, בעולם הבריאה. אם מגיעים למצב של 'איני יודע כלום' הגעת לי אין, אבל לא שאין לי שום מציאות – יש לי גוף ונפש, אבל איני יודע כלום. מהו האין של 'איני יודע כלום', שער הנון של רבי נחמן^ט? 'אצילות איז אויך דא', מדת האין בעולם הבריאה, עולם השכל.

האין ביצירה – ידיעה שאיני כלום

מהי מדת האין בעולם היצירה? העולם בו 'הסתובב' רבי לוי יצחק מברדיטשוב (כמו

בכל אופן, ההתחלה ב"יוצר", עוד לפני "בורא" – שניהם בלשון הוה – משמעותית מאד, מה שהוא רוצה כאן:

ולא יצר אור וברא חושך רק יוצר בלשון הוה, כי בכל רגע הוא יוצר שבכל רגע הוא משפיע חיות לכל חי [אמרנו שיש התהוות ויש השפעת חיות]. **והכל מאתו יתברך והוא שלם** [כעת קצת משנה. קודם אמר שהוא ברא הכל והוא הכל והשפעתו לא נפסקת לשניה. כאן אומר "הכל מאתו" – כמו שהפסוק אומר "כי ממך הכל"^ט, ומוסיף-מחדש "והוא שלם", כפי שמיד מסביר:]. **והוא כלול מהכל** [מה פירוש שלם בזה? בזהר הקדוש – ומוסבר בספר עבודת הקדש^ט, ובאריכות בחסידות – ה' נקרא "שלימותא דכולא". מה השלמות שלו? שכמו שיש לו כח בלי גבול, שהוא אין סוף, ככה יש לו כח בגבול. רק שלפני הצמצום הראשון, בלשון האריז"ל, כח הגבול לא בא לידי ביטוי. כל ענין הצמצום הוא להפוך את היוצרות, שכח הבלי גבול, האין סופיות של הבורא, יתעלם, וכח הגבול שלו יתגלה. אבל גם לפני כן, בתוך האין סופיות שלו, היה כח הגבול. על שם כך הוא נקרא שלם, וכך כותב כאן – 'והוא שלם', ובמה? 'והוא כלול מהכל'. אם הכל יוצא ממנו סימן שהוא כלול מהכל, הוא שלם.]

מדרגות בחוית 'אין'

מכאן מתחילה העבודה, שאדם צריך להגיע לבחינת אין. מה פירוש אין? ראש חב"די אומר 'איך בין גארנישט' (אני לא כלום), פשוטו כמשמעו. ידוע הרמז ש-**אבג** – איך מלמדים ילדים בחיידר **אבג**? יש כאן כמה

עא 'איך בין גארנישט' = 666 (המספר המאיים על דת אדום כנודע. עם 'איך בין גארנישט' מנצחים את קליפת אדום) = 36 במשולש. ראשי תבות = 6 = 3 במשולש. גם 66 = 11 במשולש. 36 = 11 3 3, 50, חמשים שערי בינה. הסדרה הרבועית המתחילה 36 11 3 ממשיכה: 78 137 213 306 – עד כאן 784 = 28, **כח-יחי**, ברבוע.

עב ראה סוד ה' ליראיו שער "ארבעה עולמות" פ"ה. עג ברכות ד, א.

עד ראה ר"ה כא, ב; זח"ב קטו, א (ובנצוצי זהר שם).

עה תקוני זהר תקון ו (כג, א).

עו לקוטי הלכות ספיה"ע א.

סט דה"א כט, יד.

ע ח"א פ"ח.

אלול ונעשה בר קימא היום, כ"ה תשרי].
דהיינו לשון הוה שגם עתה הוא
יוצר [אם כן, בשביל יוצר, לשון הוה, צריך
 להיות בבחינת אין].

התחלה מחוית יש

אמרנו שיש כאן קושיא שלא כתובה
 בפירוש – למה כתוב "ברא" ולא "בורא"?
 מה התירוץ שמתחיל להתרקם? שכנראה
 ה' דווקא רוצה שבהתחלה לא נהיה במצב
 של אין, אלא במצב של יש. מצב של יש
 הוא שכל, שמתחיל מהחכמה, לכן הוא
 מביא את התרגום "בחוכמא". מהי חכמה
 בקבלה? "עומק ראשית"^{טו}, העבר הרחוק. למי
 שבחכמה יש תודעה של עבר – לא רק של
 הוה – ולכן הוא יכול לומר "ברא". כנראה יש
 ענין שהתורה תתחיל דווקא מהחכמה, שחוה
 את העבר. אף על פי שעיקר עבודת ה' להגיע
 ל"יוצר אור", מדת האין שבכל העולם, לפי
 מדרגתו, להרגיש את ההוה ולהרגיש שאני לא
 כלום, צריך להתחיל מההיפך:

אכן כשאדם מסתכל בעצמו
 [אמרנו שאדם בבחינת אין, בדרגת האין
 שהוא מתאר כאן, לא חושב שאינו קיים –
 אבל הוא לא מסתכל בעצמו, לא אגוצנטרי.
 הוא מרגיש שהוא נמצא, אבל יודע שאין
 לו כח משל עצמו, ומי נותן לו כח? רק ה'.
 "כשאדם מסתכל בעצמו" היינו שיש לו
 אינטרסים, פניות אישיות, מסתכל בעצמו
 מה הוא צריך. כמו אחד שיאמר 'אני צריך
 פרנסה' – זו באמת שטות]. **ואינו מסתכל**
באין אז הוא במדרגת יש [אם הוא
 מסתכל בעצמו הוא הופך להיות יש – הוא לא
 אין. אז כל המציאות בעולם היא משהו אחר

הארבעה שנכנסו לפרדס, כנ"ל), אין 'חסיד
 שמח', אב-הטיפוס של עולם היצירה, צריך
 לחוות את האין? נראה אין הקדושת לוי
 מפרש את 'אין בין גארנישט':

ולכן כשאדם בא לאין ויודע
שהוא אינו כלום [אני צריך לדעת שאיני
 כלום. לא בדיוק הווארט החב"ד, שאיני
 נמצא – אלא שאני צריך לדעת שאני, הדבר
 הזה שנמצא כאן, הוא לא כלום. איני מבטל
 את עצם המציאות שלי, אלא רק יודע שהגוף
 הזה, עם הנפש החיה שבתוכו, וכל המחשבות
 שלי – הכל כלום, לא כלום. זו מדת אין
 בעולם היצירה]. **רק הבורא ברוך הוא**
נותן בו כח [לא לומר חלילה "כחי ועצם ידי
 עשה לי את החיל הזה"^{טז}, אמירה שהיא כבר
 העלם גמור של הבורא מהנברא, אלא לדעת
 שיש לי גוף וידים ומחשבות, אבל אין לי כח
 לעשות כלום בלי הכח ששופע בי מהבורא
 יתברך בכל רגע, מהאין. זה נקרא שאני לא
 כלום – לא שהתבטלתי במציאות. זו מדת אין
 בעולם היצירה].

אז מכנה להשם יתברך בשם
בחינת יוצר [כאן הוא מזכיר בפירוש
 את המושג 'יצירה'. אם אני מגיע למדת
 אין, מכיר שאין לי כח לכלום, רק כל רגע
 ה' שופע לי כח – אני מכיר את ה' כ"יוצר",
 בלשון הוה. בתפלה זו נקראת "ברכת
 יוצר" – אף שמוזכרים בה גם "בורא" וגם
 "עושה", העיקר הוא "יוצר" (תחלת הפסוק
 והברכה). גם לפי הקבלה ברכת יוצר שייכת
 ליצירה (היינו סוד ההיכלות כנ"ל, שבכל
 עולם ועולם ההיכלות הם בחינת יצירה. לפי
 כוונת האריז"ל מברכת יוצר ואילך עולים
 בהיכלות, יצירה, של עולם הבריאה, ודוק).
 העיקר הוא "יוצר אור", האור שנברא בכ"ה

עח ספר יצירה פ"א מ"ה. ראה מפרשים שם (ש"ראשית"
 היינו חכמה).

בנקודה זו צריך להתעמק עוד כדי להבין.⁹⁰ בהערות כאן מציינים שהוא מתבסס על זהר⁹¹ על הפסוק "ויפגע במקום... וישכב במקום ההוא"⁹² – כדלקמן בארוכה.]. **ולכן שפיר שייך יצר ולא יוצר.**

נאמר בלשון צחות: היכולת לעשות כזה קונץ, שאדם ירגיש עצמו נפרד – "יש ודבר נפרד בפני עצמו", בלשון החסידות⁹³ – דורשת הרבה חכמה. בשביל עשיה צריך חכמה. בתניא⁹⁴ מוסבר שהחכמה נחשבת עשיה – המדרגה הכי נמוכה – ביחס למדרגות שמעליה. אבל "שבעים פנים לתורה", ניתן עוד ווארט ל"כלם בחכמה עשית" – צריך להיות מאד חכם בשביל לעשות דמיון שנבראתי בעבר. ל"אשר יצר את האדם בחכמה" נדרשת חכמה עצומה, חכמה אלקית של הקב"ה, "הוי' בחכמה יסד ארץ". לפי זה החכמה היא חוש פנימי איך לעשות חויה של יש נפרד. פלאי פלאים. איך מסיימים את ברכת "אשר יצר את האדם בחכמה"? "רופא כל בשר ומפליא לעשות". ה"יצר את האדם בחכמה", "יצר" לשון עבר, דורש המון חכמה – עד כדי כך שנדרשת לשם כך חכמה של הנתיב העליון ב-לב נתיבות חכמה, הנקרא "שכל מופלא"⁹⁵. "מפליא לעשות" – "אאלפך חכמה"⁹⁶, אלף אותיות פלא.

פ ראה גם פלח הרמון ד"ה "בראשית ברא" הא' אות ד (חיצוניות ופנימיות החכמה).

פא זח"ג רלט, א.

פב בראשית כח, יא.

פג תניא, לקוטי אמרים פרקים יט, כה, לה; שער היחוד והאמונה פ"ז.

פד שער היחוד והאמונה פ"ט.

פה הקדמת הראב"ד לספר יצירה; פרדס רמונים שער הנתיבות. ראה מודעות טבעית עמ' קלו.

פו איוב לג, לג.

לגמרי]. **אז מכנה להבורא ברוך הוא רק בחינת יצר** [בלשון עבר, וככה 'ברא' – "בראשית ברא אלהים". אבל מה ה' עושה "בראשית"? רוצה לברוא קודם את מציאות היש, היא החידוש. בשביל ה' אין אינו חידוש, אין הוא בפשיטות ויש בהתחדשות. לכן ה' בורא דבר ראשון תודעת "ברא", תודעת עבר, שאינה האמת – זהו עלמא דשקרא. ה' רוצה שלאנשים תהיה בחירה חפשית, או להסתכל בעצמי – להיות יש – או רק להסתכל בבורא ולהיות אין.], **דהיינו שברא אותו כבר** [פעם, בעבר.]

"אשר יצר את האדם בחכמה"

ולכן אנו אומרים אשר יצר את האדם בחכמה [גם נוסח זה נכנס לברכות שלנו, לא רק "בראשית ברא" אלא "אשר יצר". כל פעם שאדם מתפנה – בעולם העשיה, לפי הקבלה⁹⁷, מוציא פסולת, סימן שהוא עצמו מלא פסולת – הוא מברך את ה' "אשר יצר". גם על זה צריך לברך את ה'. בברכות קריאת שמע אומרים "יוצר", אבל כאן אומרים "אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו...", שני לשונות עבר. אכן, סיום הברכה הוא "רופא כל בשר ומפליא לעשות", לשון הוה, אבל לא מדובר בעצם ההתהוות של האדם הכלול מגוף ונשמה, רק במה שה' רופא כל בשר, הגוף, על ידי שמפליא לעשות, מחבר הנשמה לגוף.], **דחכמה הוא מדריגת יש** [כאן עיקר האמירה וגם עיקר הקושי. מי ש'רוק' בחסידות יכול לשאול – חשבתי שחכמה היא אין ובינה היא יש, ופתאום אתה אומר לי שחכמה היא יש?!

עט שער הכוונות דרוש ברכות השחר. פע"ח שער התפלה פ"ד. ראה באורך מבחר שיעורי התבוננות ז "תיקון המעשה בתפילת השחר".

אין ויש באבי"ע

תודעת "אשר יצר את האדם בחכמה" גם "יצר" לשון עבר, וגם "בחכמה" – היא התודעה של עולם העשיה. אמרנו שיש שלש מדרגות אין, ובעולם העשיה תודעה של יש. גם בעשיה "אצילות איז אויך דא", אבל האצילות לגמרי מוסתרת, "אף עשיתיו"¹⁹. אף ראשי תבות 'אצילות פה', אבל כמה ש'אצילות פה' היא מוסתרת, לכן חווים בעשיה רק יש. עולם העשיה הוא בעצם גלות – כתוב²⁰ שיהודים בחו"ל הם בעולם העשיה – והדבר מתבטא בהסתכלות האדם על עצמו. כל הדאגות בבני-חיי-מזוני – כל הצרכים, שגם גורמים לדאגה – הן גלות. האדם מוטרד כי הוא מסתכל על עצמו.

יש שלש מדרגות אין. באצילות האין הוא באמת – הוא לא כלום, "אין עוד מלבדו"²¹. בעולם הבריאה, אמרנו, אין היינו 'איני יודע כלום'. בעולם היצירה הפירוש שאין בי שום כח, רק מה ששופע מה', "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל". אחר כך ב"אף עשיתיו" חווים יש, אבל "הוי' בחכמה יסד ארץ"²², יש חכמה עילאה ויש חכמה תתאה, מלכות שמקנת בעשיה. דווקא שם "אשר יצר את האדם בחכמה" – גם יצר לשון עבר, וגם בחכמה. ולסיכום:

אצילות 'איך בין גארנישט' באמת (אין מציאות אני) – תורת חב"ד
בריאה 'איני יודע כלום' – שער הנון של רבי נחמן
יצירה 'כשאני לעצמי מה אני' (איני כלום בפני עצמי) – חסידי פולין (רבי לוי יצחק)
עשיה 'אני יש' (כך נדמה בהיות האין האלקי מוסתר, "אף עשיתיו")

הוי' מְלַךְ

אומרים בשחרית "הוי' מְלַךְ, הוי' מְלַךְ, הוי' מְלַךְ, הוי' ימלך לעלם ועד"²³ – הוה, עבר, עתיד. המשפט הזה, כמו "יוצר אור", מתחיל דווקא בהוה, ואליו הוא מתייחס:

ולכן נאמר בכתבי האר"י ז"ל שה' מלך הוא בחינת אין [ההבדל במשפט הזה, של הוה-עבר-עתיד, הוא בנקודות – מְלַךְ, מְלַךְ, מְלַךְ, ימלך. יש בקבלה דרושים שלמים על הנקודות²⁴. ניקוד מְלַךְ ע"ה עולה אין – מתאים למה שכותב כאן, שההוה הוא מי שהגיע לדרגת האין].

[פעולת ה' כמלך היא המשכת השפע – להיטיב, לחלק את השפע הקצוב לכל אחד ואחד בכל רגע ורגע בהוה:] **כי ה' מלך שהוא עבשיו נותן בנו חיות** [תפקיד המלך לתת חיות. אם מְלַךְ פעם – נתן פעם. אם ימלוך – יתן בעתיד, צריך להבין את הכוונה. אבל אם הוא מלך בהוה – נותן כעת חיות. לכן צריך מְלַךְ]. **והוא בחינת אין** [לא ה' הוא בחינת אין, אלא אני, החווה את ה' כמלך בהוה, בבחינת אין. כדי לחוות את ה' כמלך בהוה צריך להיות אין, כפי שמסביר:] **שאין אנו כלום רק שהשם יתברך נותן בנו כח.**

כפי שאמר קודם – כשאנחנו בהוה אנחנו אין. שוב, באיזה עולם האין הזה נמצא? בעולם היצירה. "הוי' מְלַךְ" ביצירה – ה"יוצר" של רבי לוי יצחק, שם הוא נמצא ולשם הוא רוצה שנגיע כולנו, האין של היצירה. איפה "הוי' מְלַךְ" (בעבר)? בעולם העשיה. איפה "הוי' ימלך"? בעולם הבריאה. הבריאה היא

צא ידוע – כוונה שיש לכוון כל בקר – ש"הוי' מלך הוי' מלך הוי' ימלך" שוה משיח ו"לעלם ועד" (חסר, כמו שכתוב בשמות טו, יח) שוה **צדקנו**. כל המשפט יחד שוה משיח **צדקנו**, שיבוא ויגאלנו תיכף ומיד ממש.
 צב פע"ח שער הזמירות פ"ג (ובכ"ד).

פז ישעיה מג, ד.
 פח ע"ח של"ט פ"א.
 פט דברים ד, לה.
 צ משלי ג, יט.

מבינה, "עומק אחרית", העתיד בקבלה:

בריאה הוי' ימלך

יצירה הוי' מלך

עשיה הוי' מלך

אין – למעלה מהטבע

והנה האין הוא מתנהג הכל
למעלה מהטבע.

מי שמגיע לאין, יודע שאין לו שום כח מעצמו – 'איך בין גארנישט' בעולם היצירה – כל הנהגתו היא למעלה מהטבע. כלומר, הוא זוכה לראות נסים בחייו, על כל צעד ושעל, מדי יום ביומו – כי הוא אין. [והיש [מי שדואג לפרנסה שלו וכו', שמסתכל על עצמו, ולכן נמצא בגלות.] מתנהג בטבע [אצלו הכל טבע. אם הוא דואג לפרנסה שלו – כל הפרנסה תהיה לפי טבע. חבל, בדאגה לפרנסה שלו הוא מקפח את פרנסתו בדרך נס, הוא יורד ל"אף עשיתיו" – "אף" לשון חרון אף, נמצא תחת הנהגת הטבע (אף = טבע).]

חיבור היש והאין על ידי תורה ומצוות

כעת מתחיל משהו חדש:

אמנם ההתחברות שאנו מחברים היש באין הוא על ידי המצוה ותורה שנקראת והחיות רצוא ושוב [ה' נתן לנו תורה ומצוות – ערוצים של קשר. כתוב^{צד} שתורה בגימטריא "רצוא ושוב". התורה היא חיינו, "תורת חיים", "והחיות [החיות] רצוא ושוב". כל התורה היא רצוא ושוב, וכעת יסביר בפרטות איך המצוה היא "רצוא ושוב".]

זוה שכתב הזוהר כי המצוות

והתורה הוא סתום ואתגליא [יש בכל מצוה סתים וגליא, ממד פנימי, נשמה, סתום, וממד חיצוני גלוי. הסתום הוא האין והגליא הוא היש. כל מצוה היא חיבור – מצוה לשון צוותא וחיבור^{צד} – ומה היא מחברת? בין האין ליש. כל מצוה היא ערוץ התקשרות בין הבורא לנברא, גילוי שהכל הוא הבורא. סוד הפעולה בין הפועל לבין הנפעל.] כי סתום הוא מרומז לאין ואתגליא מרומז ליש [בכל מצוה יש את האין-הסתום והיש-הגלוי.] שהוא התחברות יש באין ואין ביש [בשני הכיוונים. צריך לחבר את היש באין, "רצוא", ואת האין ביש, "שוב".]

אין ויש במצוה – סתים וגליא

כעת הוא מפרש את המלה "מצוה" לפי תיקוני הזהר^{צד}:

ולכן נקראת מצוה כי מ"צ [תחלת המלה 'מצוה'] הוא בא"ת ב"ש י"ה [הוא אומר שכל מצוה מתחילה מצ, יה באתב"ש. אלב"ם הוא אלף-בית של חכמה, אור ישר, ואתב"ש אלף-בית של בינה, אור חוזר.] דהיא בחינת האין ואותיות ו"ה של מצוה הוא בחינת יש [י-ה הן "הנסתרות להוי' אלהינו", אין, ו-ה הן "והנגלת לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה הזאת", יש^{צד}]. ולכן אותיות י"ה הוא סתום [מסתתר באתב"ש]. כי אין הוא סתום.

ונבאר זה מהו הנסתר והנגלה שבמצוה [בדרך עבודה. העבודה שלו – בכל מקום שבא להסביר בעבודה – היא עבודה של עולם היצירה].

דזה שאנו פועלין במצוה שאנו

צד לוח 'היום יום' ח' חשון, ובכ"ד.

צה תקון כט (עג, א); תקון ע (קלא, ב).

צו מצ-אין והיש = 512, הרבוע הכפול של 16 כו' = "נושא הפכים".

צג לקוטי תורה בחקתי מט, ג; חקת נו, א; ברית כהנת עולם מאמר השבת פ"א ועוד; ; באור הגר"א תקו"ז תקון מה; בכתבי רמ"מ משקלוב בכ"ד.

יודע שמזווה היא שה' הוא "שומר דלתות ישראל", ישמור לו את הבית, ולכן שם מזווה. בסדר, מותר לעשות כך¹⁷ – זה 'יש'. מי שעושה מצוה "להוי" זה אין, ומי שעושה בשביל עצמו, שיהיה לי גן עדן, זה ה"לנו" שבמצוה, "הנגלת לנו ולבנינו", וה'. זה הוא נראה לנו.

וזה פירוש הכתוב הנסתרות לה' אלהינו, פירוש הנסתרות בחינת הסתר שבמצוות שאנו פועלין הוא לה' אלהינו שמה שאנו פועלין בו הוא נסתר לנו. והנגלות הבחינת התגלות הוא לנו ולבנינו, הוא מה שאנו מביאים שפע הוא נגלה לנו.

מצ-להוי' – מקום, וה-לנו – זמן

נאמר רמז יפה: הוא אומר שה-מצ של המצוה הוא "הנסתרות להוי'", וה-וה "הנגלת לנו", מה שאנחנו רואים. כמה שוה "להוי'... לנו"? להוי'-לנו שוה מצוה עם הכולל, כבר שיך למצוה. אבל הכי פלא, כשאני מחבר את ה-מצ למלה "להוי'", כמו שכותב כאן – ה-מצ של המצוה, החלק הנסתר, הוא "להוי'", לעשות נחת רוח לבורא יתברך – אני מקבל 186, מקום. כפי שהוזכר, פסוק המפתח בזהר לתורה זו הוא "ויפגע במקום... וישכב במקום ההוא". הרמז של מצ-להוי' עולה מקום. זה בפני עצמו לא היה מספיק, אבל כמה עולה וה יחד עם "לנו"? מה הולך יחד עם מקום? זמן. יש מקום וזמן – מצ-להוי' שוה מקום, וה-לנו שוה זמן.

איך נסביר זאת? הרבה פעמים כתוב שיזמן למעלה ממקום, שיזמן הוא זכר ומקום הוא נקבה, אבל מקום הוא כינוי של הקב"ה

עושין נחת רוח להשם יתברך זה הוא בסתר [בכל מצוה "ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים"¹⁸ – זה הביטוי – לכן אנחנו נקראים "רעיתי"¹⁹, אנחנו רועים ומפרנסים את החתן, את אבינו שבשמים. כתוב²⁰ ש"אחתי רעיתי יונתי תמתי" כנגד אבי"ע – "רעיתי" היא בעולם היצירה. שם אנחנו "רעיתי", עושים נחת רוח לה', לכך צריך לכוון. כתוב בכוונות המקוה שבתחלת כתר שם טוב²¹ שעבודת ה' במדת התפארת היא כדי לעשות נחת רוח לה' כדי שיתפאר בנו, "ישראל אשר בך אתפאר"²². הכוונה של התפארת – עיקר מדות הלב, עיקר עולם היצירה – היא לעשות נחת רוח לה'. היות שלא רואים את הנחת רוח, אלא רק מאמינים בה – זהו חלק הנסתר. זה נקרא שאנחנו נותנים את עצמנו לה'. אחד שידוע שאין לי כח בכלל, הכל ה', והוא זכה אותי להיות כ"מסייע שאין בו ממש"²³ – בלשון הבעל שם טוב²⁴ – וזה, משום מה, עושה נחת רוח לה'. נחת לשון ירידה – ממשיך שפע. אני עושה לנחת לה', זהו החלק הנסתר של כל מצוה, מצ, "הנסתרות להוי'". שאינו נראה לנו

[אבל ה-וה הוא "לנו". מה פירוש? מה שכותב כאן:] ומה שאנו פועלין טובות לעצמנו [אחד שמניח תפלין כדי שיהיה לו טוב – חושב שתפלין הן סגולה, שיהיו לו בני-חיי-מזוני רויחי. שם מזווה כי

צז זהר ח"ג ז, ב.

צח שה"ש ה, ב. ראה לקוטי תורה שה"ש לד, א.

צט לקוטי באורים (להרה"צ ר' הלל מפאריטש זצ"ל) לקונטרס ההתפעלות פ"ב אות לה; ברית הנישואין מאמר "אני ישנה ולבי ער"; משמח ח"ד תורה "אחתי רעיתי יונתי תמתי".

ק אות ב.

קא ישעיה מט, ג.

קב ע"פ שבת צג, א.

קג כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) אות קצא.

קד ראה לקו"ש ח"י ט"ע עמ' 121 ואילך (ובשיעור אור ל-ד' אדר ע"ח).

מאין תמצא". אבל כמה שוה **כתר**? **יש-יש**. אם כל **יש** הוא **י** שמות **אל**, אז **כתר** הוא **כ** פעמים **אל** (והסימן: "אין כאל ישרון"^{קיא} – ה"אין" הוא סוד ה**כתר**, העולה **כ** פעמים **אל**, "כאל"). זו מלה – או "ישיש" עליך אלהיך"^{קיב}, או בניקוד אחר, **ישיש**, שהוא אחד מכינויי הכתר. **כתר** הוא עתיק, עתיק יומין, אדם קשיש בלשון חז"ל, שבלשון תורה נקרא ישיש. כתוב "בישישים חכמה"^{קיג} – הישיש זוכה לחכמה, אבל מתברר שהחכמה בעצם יוצאת מהישיש.

כתוב **ישיש**, ב"פ **יש**, היינו שני פרצופי הכתר – עתיק ואריך – אבל אחר כך גם החכמה והבינה הם **יש**, כל אחד בפני עצמו, רק שהחכמה היא **יש** והבינה היא "להנחיל אהבי **יש**"^{קיט}, כאשר ה-**יש** הופך ל-**שי**, "שי עולמות"^{קטז} שעתידי כל צדיק לרשת ב"עומק אחרית". זה פירוש אחד בקבלה. פירוש שני אומר^{קטז} משהו קצת אחר, שהיש התחתון של הכתר – אריך, שקודם הסברנו שהוא קדם – מתחלק לשנים. כאשר מחלקים **יש** לשנים יוצא **קנה-קנה**, ויש פסוק במשלי – "קנה חכמה קנה בינה"^{קיז}. ה-**יש** של אריך מתחלק לשנים – **קנה-קנה**. קנה הוא גם צינור, ערוץ בין העל-מודע למודע, בין הכתר לחכמה ובינה. יש ערוץ אחד מהכתר לחכמה, המזל העליון, "נצר חסד", שהוא "קנה חכמה", ויש ערוץ מהכתר לבינה, המזל התחתון, "ונקה" (בו אותיות **קנה**), "קנה בינה". כלומר, ה-**שי** מתחלק חצי-חצי. אבל לפי הכוונה הקודמת

– "הנה מקום אתי"^{קה}, "הוא מקומו של עולם". מקום הוא המצב הנתון, הרקע. מהו זמן? הקו, מה שמזדמן, מה שמשנתנה – "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים. עת ללדת וגו'"^{קי}. זמן הוא דברים הווים ומשתנים. כאן הזמן הוא **וה-לנו** וה-**מקום** שברקע, השרש, הוא **מצ-להוי** (**צלם הוי**), פנימיות "צלם אלהים"^{קי}). **מצ-וה** היינו **מצוה** ו"להוי... לנו" עולה **מצוה** עם הכולל.

ה"אין" – האמונה הנסתרת ברדל"א

לפני שנמשיך, נקדים עוד משהו לגבי עצם המושגים **יש** ואין. אמרנו שלפעמים החכמה נקראת אין והבינה **יש**, וכאן הוא כתוב מהזהר שהחכמה היא **יש**. ומה הבינה? גם **יש**. מה ההבדל בין החכמה לבינה? במקום אחד בכתבי האריז"ל כתוב שיש שתי מלים חשובות מאד שעולות **יש**: מלה אחת היא **יקר** – כמו בפסוק "יקרה היא מפנינים"^{קה}, שהולך על התורה^{קט} (וכידוע הרמז: "יקרה היא מפנינים" = תורה!). השניה קשורה, אבל אותיות אחרות לגמרי – **שבח**. כתוב בקבלה ש-**יקר** שוה **יש** ו-**שבח** שוה **יש**, אבל **יקר** הוא ה-**יש** של החכמה^{קי} ו-**שבח** ה-**יש** של הבינה. שבח הוא גם דבר שמשביח, שהיוקר שלו כל הזמן עולה, מתפשט ומתרחב – התפשטות והתרחבות שייכות לבינה.

כתר כאן הוא האין, אף שלא כתוב בפירוש. הוא כתוב שחכמה היא **יש**, ואם חכמה היא **יש**, הכתר הוא אין – "החכמה

קה שמות לג, כא.

קו קהלת ג, א-ב.

קיז בראשית א, כז. וראה סוד הוי' ליראיו שער א (ונתבאר באריכות בשיעורים בסוד הוי' ליראיו ח"ג פ"ה).

קח משלי ג, טו.

קט הוריות יג, א ובכ"ד.

קי ראה מגלה עמוקות עה"ת ויחי (ד"ה "אל תסתכל בקנקן").

קיא דברים לג, כו.

קיב ישעיה סב, ה.

קיג איוב יב, יב.

קיז משלי ח, כא.

קטו עוקצים פ"ג מ"ב; ילקוט שמעוני משלי רמז תתקמב.

קטז רמ"ע מפאנו, יונת אלם ח"ג פ"ה; רמ"ז לזהר ח"ג פ"א.

קיז משלי ד, ה.

(שהיא קצור של "אית", יש בארמית. **אית** = **יש מאין**, והוא סוד "הנה מקום אתי") – "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" – היינו עולמות של צחצחות, עולמות של אין. קודם ה' בורא את העולמות בבחינת אין, ואחר כך האין הזה, עולמות האין, מהוים ממוצע ומעבר לעולמות שלנו, עולמות של יש. ה' רוצה להגיע לעולמות של יש (ועד להנחיל לכל צדיק וצדיק **שי** עולמות לע"ל, אותיות **ברא שי** לפי הסדר של **בראשית**. לפי זה, **בראשית** הוא נוסריקון **ברא שי** עולמות). [הוא מסיים את התורה בתרגום ירושלמי הנ"ל:] **וזהו שתרגם ירושלמי בחוכמה ברא כו', כי חכמה הוא בחינת יש** [וה' ברא את העולם, לשון העלם, בכח היש שלו, בהיותו "שלימותא דכולא" כנ"ל. כמו שהסברנו, לעשות "יש" דורש הרבה חכמה – חכמה של ה' איך לעשות אצלנו דמיון היש, איך לעשות את ה"ברא", לשון עבר (גם דמיון היש הוא מציאות^{ק"ח} שה' ברא לכבודו, כאשר נבחר בחיים)].

ג. טביעת עין – הכח ללמד זכות

טביעת עין – המעבר מהיש לאין

נעבור כעת לנושא של טביעת עין, שהזכרנו קודם:

טביעת עין היא לשון טבע. כאן הוא אומר שמי שזכה למדרגת אין הוא למעלה מהטבע ומי שבבחינת יש הוא בטבע, הכל מתנהג אצלו בטבע. עין מלבישה את ה-**אין**, כידוע הכלל בזה^{ק"ח}. בעצם עין היא גם ממוצע

ק"ח דמיון מציאות = ט"פ חכמה = "הנה מקום אתי" וע"ה, א דמיון מציאות ר"ת אדם = לשון עבר. בראשית בחוכמה = 990 = דם במשולש, דמיון מציאות – מתוך ה-מ של דמיון, יסוד המים של עולם היצירה, יוצאת המציאות.

קיט ראה בראשית רבה כ, יב. מוסבר ברבוי מקומות. ראה סדרת שיעורים בנושא החל מא' אייר ע"ג.

כל אחד בפני עצמו הוא יש, רק שיחסית זה **יש** וזה **שי**, ומקור שניהם הוא הכתר המכונה **ישיש**.

אם כן, כעת הכל הפך ליש – הכתר הוא **יש** כפול, חכמה היא **יש** ובינה היא **יש**. אז איפה באמת נמצא האין? יש כמה פירושים בקבלה מהו "רישא דאין". לפי הרבי מקאמרנא אין הוא רדל"א. עתיק הוא ז"ת דעתיק, לא ג"ר דעתיק, היש הפנימי, ואילו ג"ר דעתיק, האמונה הפשוטה, הוא האין. מאד מתאים למה שרבי לוי יצחק אומר כאן. אם הוא אומר שהחכמה היא יש אפשר לחשוב שכללות הכתר היא האין, הלא-מודע, אבל באמת האין הוא הראש העליון של הכתר, רדל"א. איך אתה עושה נחת רוח לה' בעולם היצירה? זו האין, חויה של אין, שהיא אמונה.

מה שאמרנו כעת היה הסבר לכך שהאמונה, שאנחנו עושים נחת רוח לבורא יתברך, היא ה-**מצ**, החלק הנסתר של המצוה, ואילו מה שטוב לנו, מה שאנו מתברכים על ידי המצות, הוא ה-**וה** של המצוות.

סיום התורה – פירוש הפסוק

וזהו בראשית ברא אלהים, פירוש שהשם יתברך ברא יש [אמרנו שלגבי השי"ת האין הוא בפשיטות והיש הוא בהתחדשות, החידוש של מעשה בראשית הוא היש. וכן רמוז בחמש האותיות הראשונות של "בראשית" – **ברא יש**]. **שהוא ראשית** [ראשית המודע, הרגשת האני ליש]. **ועל ידי זה נתהווה בריאת שמים וארץ** [קודם ה' ברא יש ומהיש ברא שמים וארץ].

כי קודם הכל נתהווה באין [משפט סתום, שהוא קצת מסביר יותר בתורה הבאה (ועוד בהמשך)]. הוא אומר שהמלה "את"

סימן, פרט שמצביע על הכלל. אבל הכרה חושית, טביעת עין, אינה הכרה מפני שיש לך נקודת חן במקום פלוני – אני פשוט מכיר אותך. אני רואה את ההילה שלך, את הכלל שלך. זו בחינה שבקבלה נקראת "כולם נסקרים בסקירה אחת"^{קכ} – אני סוקר אותך בעת ובעונה אחת וכך מכיר אותך. בקבלה זו דרגת הגולגלתא.

שוב, הכרה חושית היא הכרה כללית, שאני מכיר אותך, ולא מזהה איזה פרט שאומר לי שזה אתה. [לא חכמה ובינה?] הייתי יכול לחשוב שכלל ופרט הם חכמה ובינה. בתניא^{קכ} כתוב שחכמה היא לא שכל, היא חוש, אז באמת כך. אבל כאן כותב שחכמה היא שכל, היא יש. הסברנו שעל פי קבלה מתכוון ליסוד אבא, שמתחיל להיות יש, ושם מתחיל להיות זיהוי לפי פרטים. כלל גדול בחסידות שגדר השכל הוא פירוט – כח מפרט, כח שמתייחס לפרטים. לכן מאד מתאים שהוא יהיה סימנים. ואילו לתפוס את כללותך, איך שאתה בכלל זו טביעת עין.

תשע"ט – טביעות עין של טוב עין

אנחנו בשנת **תשע"ט** – תהא שנת טביעות עין. יש גימטריא יפהפיה שלא אמרנו עדיין. אמרנו שרבי לו יצחק הוא "טוב עין" ויש לו "עין טובה" ו"טביעות עין", שמאפשרת לו לסגור על כולם. אמרנו שלפעמים הלשון בחז"ל היא "טביעת עין" ולפעמים "טביעות עין" – נפק"מ לגימטריא. **עין טובה טביעות עין עולה תשע"ט (עין טובה טביעות עין הייתה לפני שש שנים, תשע"ג)** – רמז יפהפה שטרם אמרנו.

מחבר בין אין לבין יש. אם כן, מהי טביעת עין? מעבר מלמעלה מן הטבע לתוך הטבע, גם המעבר הוא ב"רצוא ושוב" – יכולת כל הזמן להיות ב"רצוא" מהטבע אל הלמעלה מן הטבע ו"שוב" מהלמעלה מן הטבע אל תוך הטבע.

טביעת עין וסימנים – אין ויש – כלל ופרט

כאשר עסקנו בטביעת עין^{קכ} למדנו שעל פי הלכה טביעת עין היא הכרעה יותר חזקה מאשר סימנים. יש ווארט אחד כללי, בנגלה, שנוגע גם למה שלמדנו כרגע: האחרונים אומרים שהכרעת טביעת עין יותר חזקה מהכרעה של סימנים, כי טביעת עין היא הכרה בחוש ואילו סימנים הם הכרה בשכל. מה הוא הסביר לנו כאן? ששכל מתחיל מחכמה, הוא יש. אם כן, סימנים הם הכרת היש של הדבר. אבל מהי טביעת עין? איפה החושים? ב-ז תקוני גולגלתא, ככתוב בחסידות^{קכא} וקבלה – בכתר. למעלה מהחושים יש את האין האמת, רדל"א, כפי שהסברנו עכשיו, שהוא גם למעלה מה"ישיש". ברדל"א גובלת הגולגלתא, בה ז תקוני גולגלתא, החושים בנפש, חוש יותר חזק מהשכל, מהסימנים. ככה מסבירים, שהכרה חושית מכריעה ביחס להכרה שכלית.

אבל יש עוד ווארט מאד פשוט, ממש 'גדר' – למה סימנים הם הכרה שכלית? כי סימנים הם זיהוי על פי פרטים. ואילו טביעת עין היא זיהוי על פי כללות. מהי טביעת עין? אם אני מזהה אותך כי אני זוכר שיש לך נקודת חן בדיוק במקום הזה, ואני רואה מישהו עם נקודת חן באותו מקום – זהו

קכ שיעורי כ"ה אלול ע"ח (פורסמו חלקית ב"ואביטה" וילך ונח – ושם נסמנו מ"מ).

קכב ר"ה יח, א. ראה המשך תרס"ד ד"ה "וספרתם" (עמ' ריג).
קכג פי"ח.

קכא לקוטי ביאורים על שער היחוד אות א.

טביעת עין – העין נטבעת בחפץ והחפץ נטבע בעין

דברנו בשיעורים על כך שבטביעות עין יש מה שאני טובע עצמי, את העין שלי, בתוך החפץ (טביעת עין זכרית, פועלת במציאות) ומה שהחפץ טובע עצמו – בדרך אור חוזר – בתוך העין שלי (טביעת עין נקבית, מקבלת מהמציאות). הסברנו לאור זאת מחלוקת בין רבינו חננאל לים של שלמה, האם צריך ידיעה גמורה – שאני מזהה את החפץ במאה אחוז – או שדי בידיעה שאינה גמורה.

הסברנו שאם טביעת עין היינו טביעת עצמי בתוך החפץ, אור ישר שאני מקרין (כמו שכתוב בחסידות שהסתכלות היא הקרנה), מקרין את המציאות שלי אל תוך החפץ, אני יודע אותו בידיעה גמורה. אבל אם אני רק מקבל רושם מהחפץ, החפץ נטבע במח שלי, דרך העין, שהיא שער למח, יש ידיעה אבל זו ידיעה שאינה גמורה. דעת ה"ים של שלמה" שטביעת עין היא על ידי אור חוזר מהחפץ למח שלי, ועל כן אין כאן ידיעה גמורה. דעת רבינו חננאל שטביעת עין היא הקרנה ממני לחפץ, וממילא יש בה ידיעה גמורה. זו נקודה חשובה שמצטרפת לשיעורים הקודמים.

נאמנות טביעת עין בארבעה דברים

עוד דבר מאד יפה המפורט בראשונים בנוגע לטביעת עין – לטביעת עין יש נאמנות לארבעה דברים: דיני נפשות – להרוג אדם לפי עדות שזוהו הרוצח; הוצאת ממון – המוציא מחברו עליו הראיה, ואם שנים נכנסים לבית ואומרים שאנו מכירים שהחפץ הזה שייך למישהו אחר, גנבת ממנו, מוציאים ממון ממוחזק; איסורים – כל האיסורים מותרים על פי טביעת עין, אני אומר שזהו בשר כשר לפי טביעת עין; השבת אבידה – רק בה צריך תלמיד חכם, לפי הרמב"ן

והרשב"א, כי יש חשש שישקר, או שלא ידייק, לפי רש"י. ארבעת הדברים – הוצאת ממון, איסורים והשבת אבידה^{קכז} – מכוונים כנגד י-ה-ו-ה:

י	נפשות
ה	ממון
ו	איסורים
ה	השבת אבדה

יש כאן חלוקה ל"הנסתרות... והנגלת". סימנים מספיקים לאיסורים והשבת אבידה, אך לא לדיני נפשות והוצאת ממון (לכן, לדעת מי שאומר שטביעת עין דקלא אינה כטביעת עין בראיה אלא רק סימן, היא לא מועילה לשני הראשונים, אבל הבית שמואל – וכך לכאורה הלכה פשוטה – אומר שיש לשניהם אותו תוקף).

כוונת הלב, טביעת עין, הגדת עדות

דבר נוסף שהמרדכי אומר^{קכח}, שכל העדות, הכח של טביעת עין – בדיני נפשות, בהוצאת ממון, באיסורים ובהשבת אבידה – מתחילה בעוד משהו, עוד לפני טביעת העין. דבר פשוט – העד שרואה משהו צריך לכוון שהוא הולך להעיד, ולכך קוראים כוונת הלב. כלומר, טביעת עין גופא מתחילה מכוונת הלב אצל עדות. צריך שהעד יכוון לראות משהו על מנת להכיר אותו, כדי שיוכל להעיד עליו.

אם כן, ישנם בעצם שלשה שלבים – כוונת הלב, טביעת עין, הגדת העדות. זו דוגמה מובהקת של חש-מל-מל^{קכט}. מה

קכז דיני נפשות, הוצאת ממון, איסורים, השבת אבדה = 2584, מספר האהבה (חתך זהב) ה-ח.

קכה כתובות קמו (בשם ר"ת). הובא בקצוה"ח רנט, ב ד"ה "ובמרדכי".

קכו כונת הלב טביעת עין = ג פעמים חשמל. המלה "חשמל" מופיעה שלש פעמים בתנ"ך, במרכבת יחזקאל (א, ד-ו; ח, ב), והן עצמן מכוונות כנגד חש-מל-מל.

בזולת, וחופץ מזה איני רואה^{קלא}.
 הבחירה להסתכל רק על הטוב היא כח
 אדיר של בירור, "כלם בחכמה אתברירו"^{קלב} –
 בירור שאני עושה מכח הראיה, העין הטובה
 שדנה את כולם לכף זכות. אני רואה רק את
 הברכה ולא את הקללה, רק את החיים ולא
 את המות, רק את הטוב ולא את הרע. כך
 צריכה להיות טביעת העין של צדיק ("ועמך
 כלם צדיקים"), זה ה"בטח בדד עין יעקב"
 בו מסיים משה רבינו את התורה. לכן הסיום
 ממש הוא "אשר עשה משה לעיני כל ישראל"
 – עשה-תיקן את העינים, שיהיו עם כח של
 קדושה להקרין ולהטביע עצמן רק במה
 שהעין צריכה לראות, ברכה-טוב-חיים. זו
 תוספת מאד חשובה – ככה רבי לוי יצחק
 לימד זכות, ככה הוא מעלה אותנו.

"ועוד מעט ואין רשע" – סוד הנקודות הטובות

הדבר הזה מאד מזכיר לנו – ואפשר לומר
 בדרך אפשר שבא ממנו – את לקו"מ רפב. רבי
 נחמן מאד העריך את רבי לוי-יצחק, ויש תורה
 שלמה בלקו"מ^{קלב} שהיא הספד שלו. יתכן שיש
 עוד תורות של רבי נחמן בהשראת רבי לוי
 יצחק, אך יש לומר, קרוב לודאי, שאחת מהן
 היא תורה רפ"ב – אולי התורה הכי מפורסמת
 של רבי נחמן – על הפסוק "ועוד מעט ואין

קלא היינו כאשר כוונת הלב שלי היא לראות רק את הטוב
 שבזולת, משא"כ טביעת עין בכלל, להעיד על זיהוי הזולת או
 חפץ, היינו תפיסה כללית ולא פרטית כנ"ל. כך אפשר להסביר
 את דעת הים של שלמה, שטביעת עין כללית היא בעיקר
 מהתרשמות כללית שעל ידי אור חוזר, ללא בחירה מודעת,
 משא"כ טביעת עין של אור ישר, המתייחדת בכך שהיא
 מסוגלת להתמקד בפרט מסוים לפי כוונת הלב, ודוק דהיינו
 ענין עין רעה והרי "מרובה מדה טובה כו".

קלב תניא אגה"ק כא בשם הזהר (ראה טעמי המצוות
 למהרה"ו פרשת עקב).

קלג לקומ"ת סז.

הרווחנו? שטביעת העין היא במקום ה"מל"
 הראשון, ברית המילה, מקום ההבדלה (כנ"ל
 ביחס להשגחה בכח העינים). כוונת הלב היא
 ה"חש", טביעת עין היא ה"מל" הראשון, ואחר
 כך על פי שניהם הוא יכול להעיד בבית הדין
 על משהו (כולל דיני נפשות) מתוך טביעת
 העין שלו, שמכריעה – "פתח פיך ויאירו
 דבריך" ב"אור כי טוב", "מתוק האור".

חש כוונת הלב
 מל טביעת עין
 מל הגדת עדות

כח הבירור של העינים

היה גם שיעור^{קכ} על הפסוק שקראנו
 בשמחת תורה, "בטח בדד עין יעקב"^{קכח} –
 שצריך לראות רק את הברכה-טוב-חיים,
 ראשי תבות בטח, שעולה "עין יעקב". שהעין
 תסתכל רק, "בדד", ב"בטח" – שתבחר רק
 בברכה ולא בקללה, רק בטוב ולא ברע, רק
 בחיים ולא במות. ש"עין יעקב" תהיה תקועה
 וטבועה רק בשלשת אלה.

אם יש לפני "ראה אנכי נתן לפניכם היום
 ברכה וקללה"^{קכט}, "ראה נתתי לפניך היום את
 החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע"^{קל} –
 באיזה סוג טביעת עין מדובר? טביעת עין של
 רבינו חננאל, שיוצאת למציאות ובוחרת בה.
 בהסתכלות לפי טבע, רק מה שמתקבל בעין
 שלי, אני מקבל ערבוביא – לא יכול להבחין.
 אני מסתכל על יהודי ורואה בו דברים טובים
 ודברים לא טובים – אני רואה הכל, לא כמו
 רבי לוי יצחק שרואה רק את הטוב. לראות כך
 רק את הטוב היינו טביעת עין זכרית, שיוצאת
 מהעין שלי ונטבעת רק בפרט בו אני בוחר

קכז י"ט תשרי ש"ז.

קכח דברים לג, כח.

קכט שם יא, כו.

קל שם ל, טו.

טביעת עין בנקודות הטובות

שוב, כאשר רבי לוי יצחק מסתכל על יהודי איך הוא מלמד עליו זכות? על רשע, על חוטא. קודם כל, הוא "וירא און ולא יתבונו"^{קל"ט}. הוא תופס את ה"עוד מעט ואין רשע" שלו. יש לו עין טובה, ומתוכה יש לו טביעת עין של רבינו חננאל – עין טובה שמביטה ומתבוננת ומטביעה ובוחרת את ה"עוד מעט" שם הוא "ואין רשע", ואז מעלה אותו להיות לא רשע.

איך זה עובד בדיוק? יש תופעה ידועה שאם אני מסתכל עליך חזק מאד מצד האחור פתאום אתה מרגיש זאת ומסתובב אלי. זהו סימן המובהק שמביאים לכך שיש איזה כח של הקרנה, איזו אנרגיה שיוצאת מהעינים. לפעמים שתי בחינות אלה, מה שנכנס לעינים, ידיעה שאינה גמורה, ומה שיוצא ומקרין מהעינים, נקבה וזכר, היינו ההבדל בין ראייה והבטה (קשור ל"ואביטה"). סתם ראייה פירושה קבלה לתוך העינים, אבל הבטה – פעולה חזקה – פועלת משהו על המציאות בראיה.

"ותמנת הוי' יביט"

על משה רבינו כתוב "ותמנת הוי' יביט"^{קמ}. איך אדמו"ר הזקן פירש^{קמא}? שהוא מביט על המציאות כמו שה' רואה אותה, רואה את המציאות מתוך העינים של ה' כביכול. איך ה' רואה את המציאות? לא כתוב, אבל בפשטות זהו ההבדל בין איך שה' רואה את המציאות לאיך שאנחנו רואים את המציאות: סתם אדם שחי בטבע מקבל רושם מהמציאות – רואה את המציאות, לא מביט בה. אבל הסתכלות ה'

רשע והתבוננת על מקומו ואיננו"^{קל"ז}. אתה רואה מישהו רשע, כך הנפש הבהמית תופסת אותו, וצריך לחפש אצלו את ה"עוד מעט", את הנקודה בה הוא לא רשע. לכל יהודי יש נקודה בה אינו רשע, יש לו "עוד מעט".

כתוב בפסוק "ועוד מעט", ב-ו. **"ועוד מעט"** שוה **"אאלפך חכמה"**. צריך חכמה לראות זאת. הסברנו שתשע"ט היינו תהא שנת מעט. עט הוא השער של מעט. מה ענין "מעט"? "ואתם המעט מכל העמים"^{קל"ח}, "למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד שמים"^{קל"ו}, וגם לקיים את הפירוש המופלא של "ועוד מעט ואין רשע". למצוא את הנקודה – נקודה היא חכמה תמיד – בה "ואין רשע". אם אני מוצא את ה"ואין רשע", אחר כך "והתבוננת על מקומו [הראשון] ואיננו [כי כבר עלה משם]".

היות שהפסוק מתחיל בכך שצריך למצוא נקודה, חכמה, סימן שהחלק הראשון של הפסוק הוא חכמה והחלק השני בינה. "ועוד מעט ואין רשע" – חכמה, "והתבוננת [בינה] על מקומו [אי זה מקום בינה]^{קל"ז} ואיננו". "איזה הוא חכם? המכיר את מקומו"^{קל"ח} בבינה, כי הם "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין".

קלד תהלים לו, י. הבטוי "ואין רשע" מופיע פעמיים בתנ"ך – בתהלים, בפסוק "ועוד מעט ואין רשע גו", ובמשלי (י, כה): "כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם". על ידי ההשקפה העצמית של "ועוד מעט", הרשע זוכה להתפשט מהמגבלות, הסופיות שלו, "כעבור סופה", ועד שבסוף הוא עצמו הופך להיות "צדיק יסוד עולם". שני הפסוקים משלימים לרבע כפול של 43: "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו" "כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם" = 3698 = אלהים פעמים גדול. "ואין רשע" = 637 = 7 ברבוע פעמים = 13 יראת הוי' כל.

קלה דברים ז, ז.

קלו לקו"מ ו.

קלז איוב כח, יב ו-כ.

קלח ע"פ אבות פ"ו מ"ו.

קלט איוב יא, יא.

קמ במדבר יב, ח.

קמאחנה אריאל פרשת שלח, ובכ"ד בכתבי מו"ה ר' אייזיק מהומיל.

אחר, "הוי דן את כל האדם לכף זכות"^{קמ"ד}. יש בלקוטי מוהר"ן – שהזכרנו קודם – גם תורה שלמה^{קמ"ה}, שמצד אחד משמע שאי אפשר לדון, ומצד שני הוא אומר שיש אחד שכן יכול לדון.

איך נסביר "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו" לפי רבי לוי יצחק מברדיטשוב, בסוד טביעת העין שכעת הסברנו? הסברנו שטביעת העין שייכת ל"רצוא ושוב" בין היש והאין, בין למעלה מהטבע והטבע, "והחיות רצוא ושוב" תמיד. אם כח העינים שלי כל כך חזק שאני מגיע לחפץ שאני רואה – מה עשיתי? שוב, "עוד מעט ואין רשע" – הגעתי לאיזו נקודת "עוד מעט", ששם הוא לא רשע בהסתכלות שלי. מה עשיתי? פעלתי אצלו, באותו רגע, איזו הזזה. יש כלל שאין שני דברים יכולים להמצא באותו מקום, בגשמיות לא יכולים להיות שני דברים באותו מקום ובאותו זמן. ממילא, אם הגעתי לתוך המקום שלו – "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו", אם הצלחתי באמת להגיע למקומו בהסתכלות שלי, שאור העינים שלי הגיע למקום שלו, אני רואה באמת איפה הוא נמצא, זה כן אפשרי – בעצם הזזתי אותו.

יש ביטוי מאד חשוב בחסידות^{קמ"ו}, "הזזה עצמית". כל תשובה, כל שינוי מהות, מתחיל מזעזוע. הזעזוע הזה נקרא הזזה עצמית. לפעמים אדם מזדעזע מעצמו, ומתוך הזעזוע, ההזזה העצמית, הוא מתחיל להשתנות. לפעמים, היות שאנחנו ערבים – "כל ישראל ערבים זה בזה"^{קמ"ז}, בדיוק הענין של הקדושת לוי – אנחנו יכולים לתת

כולה השגחה, כמו שאמרנו שההשגחה היא פעולה תמידית של עיני ה'.

לגבי משה רבינו אפשר לומר עוד יותר – לא רק שהוא מביט כמו שה' מביט על המציאות, ראייה פועלת, אלא עוד יותר מזה, "ותמנת הוי' יביט", הוא מקרין את תמונת ה' על המציאות, שמציאות ה' תשתקף בכל לעין כל. זהו עוד ממד, עוד פנים לתורה – הוא משקיף על המציאות, כמו אחד שיש לו משקפת. הוא לוקח את "תמנת הוי'" – שהכל ה' – ושם אותה על המציאות, ממשיך אותה לגילוי במציאות. אם כן, יש בראייה-הבטה שלו שתי בחינות, ראית המציאות כמו שה' רואה – שהוא פועל על המציאות בראיה שלו – ושימת התמונה של ה' על המציאות. כמו במצות "פרו ורבו", המצוה הראשונה של פרשת השבוע – להרבות את הדמות, שעוד ה' קטן יסתובב במציאות, הוא שם את התמונה של ה' במציאות.

הזזה עצמית על ידי כניסה ל"מקום" החבר

איך המתבונן פועל את ה"והתבוננת על מקומו ואיננו"? באמצעות כח העין, שממש נכנס וחותם את עצמו, טובע את עצמו על המציאות. יש עוד מאמר חז"ל מאד חשוב לגבי לדון את החבר – "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו"^{קמ"ב}. יש בזה הרבה פירושים – פעם למדנו פרצוף שלם, מאד עשיר, של פירושים למאמר. השפת אמת כותב^{קמ"ג} שמאמר חז"ל זה בא לומר שפשוט אי אפשר לדון את חברך אף פעם, כי אף פעם אי אפשר להגיע למקום שלו. יש מאמר

קמד אבות פ"א מ"ו.

קמהראה לקו"מ קלו ולקומ"ת א.

קמו ראה סה"ת תש"ג עמ' 19 ועוד; תורת מנחם ח"ד (פרשת משפטים תשי"ד) עמ' של.

קמז שבועות לט, א.

קמב אבות פ"ב מ"ד.

קמג שפת אמת לפרקי אבות על אתר.

שהוא כל התורה.

שתהיה לנו טביעת עין מתוך עין טובה. שנזכה להזיז את עצמנו, וגם להזיז איש את אחיו – בהסתכלות הטובה להזיז את הזולת, וגם להזיז את הממשלה לאיזה מקום חדש טוב, הרבה הזהה עצמית. לחיים לחיים.

ד. תורת ההוה ותורת העבר^{קנב}

לחיים לחיים, מזל טוב! אנחנו יוצאים מיום ההילולא של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן, והנה התינוק שלנו נקרא בשמו. על שמו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב נקרא גם האבא של הרבי. אמש הסברנו שלוי לשון יחוד, "הפעם ילוח אישי אלי", ויצחק לשון צחוק, שעשועים ושמחה. שהילד הזה יזכה לעשות יחודים למעלה ולמטה, ולהרבות שחוק ושעשוע ושמחה בעולם, כאשר עיקר השמחה היא **משיח** – אותיות **ישמח וישמח לוי-יצחק** שוה "**עוד יוסף חי**" (254), תוספת מרובה של חיות בעבודת השי"ת. צריך לרשום אותו בישיבה.

ברית מילה –

אפשרות לחוות התחדשות

אמש למדנו מתוך קדושת לוי, ספרו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שיש שתי בחינות של בריאת העולם – יש "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", "ברא" לשון עבר, ויש מה שה' בורא את העולם ברגע הזה, "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", "יוצר אור ובורא חשך", לשון הווה.

כשעושים ברית מילה לילד, הפעולה בנפש היא שיוכל לחוות את התחדשות העולם בכל רגע מחדש. כך אומר בפירוש

למישהו זעזוע בהסתכלות העינים. אבל רק אם האור שיוצא מהעינים מגיע למקום שלו, מגיע לנקודת ה"עוד מעט" שלו – שאני מתחבר איתו ומבליט את הנקודה הטובה שלו. העין הטובה שלי, יחד עם טביעת העין שלי, מגיעות לנקודה הטובה שלו ומזיזה אותו – "והתבוננת על מקומו ואיננו" כי זו, ואם הוא מתחיל לזוז הוא ימשיך לזוז, יעלה בקדש מעלה מעלה. הכל תלוי בהסתכלות שלי. כל ההסבר כדי שנדע מהי השנה שלנו, **תהא שנת עין טובה וטביעת עין**, מה היא יכול לפעול.

סיום

לחיים לחיים, שיזכות בעל ההילולא של היום יגן עלינו ועל כל ישראל אמן. צריך את האין ואת היש – בשבילנו האין הוא החידוש ובשביל ה' היש הוא החידוש. שנזכה לחידוש שלנו, להתגלות האין בכל העולמות (ובפרט בעולם הזה התחתון, שאין תחתון למטה ממנו, "אף עשיתי", דווקא כאן לעשות לו יתברך "דירה בתחתונים" בהתגלות האין האלקי המהווה את היש, ועוד יותר, התגלות עצמותו יתברך ממש כפי שהיש האמיתי משתקף ביש הנברא, לגלות את סוד האף בגימטריא **אנכי**, "אנכי מי שאנכי", "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"^{קמט}, ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"^{קמט}, "נפלאות מתורתך"^{קנב}, "תורה חדשה מאתי תצא"^{קנב}), ואחר כך החידוש של ה', לחבר את היש שברא לכבודו עם האין האמיתי (שמעל גם ליש האמיתי, האין דרדל"א שמעל לישיש) ב"**רצוא ושוב**",

קמחשמות כ, ב.

קמטמיכה ז, טו.

קנ תהלים קיט, יח.

קנא ויקרא רבה יג, ג (עפ"י ישעיה נא, ד).

קנב משיעור כ"ו תשרי ש"ז – ברית לוי-יצחק שי' רביבו.

בורא^{קנז}): ה' הוא קדמון; הזמן הוא מחודש, "בראשית ברא אלהים"; והבריאה, "את השמים ואת הארץ", מתחדשת.

שלש הבחינות הן כנגד עולם-שנה-נפש: "בראשית ברא", לשון עבר, מדבר על בריאת ראשית הזמן, כמו שאנו מונים שנות עולם ליצירה. חווית המציאות המתחדשת שייכת בעיקר לתודעת הנפש ("את השמים" = נשמות. "את השמים ואת הארץ" ר"ת השם הקדוש אהוה, שם הטוב שהוא שם הדעת, תודעת הנפש). קדמות ה' מכונה "הוא מקומו של עולם [ואין העולם מקומו]", "ברוך המקום".

וכן שלש הבחינות הן במבנה מובהק של חש-מל-מל: בקדמות ה' "לית מחשבה תפיסא ביה כלל", על כן הוא בבחינת "חש". התהוות הזמן היא סוד ראשית הקו, הבוקע את החלל-מקום-פנוי שנוצר על ידי הצמצום הראשון, בחינת "מל" מלשון ברית מילה, כריתת הערלה של חכמת יון (הסוברת שהזמן יחד עם כל חמר הגלם של מציאות העולם, קדמון). ה"מל" השני, לשון דבור, היינו סוד "ויהי האדם לנפש חיה"^{קנח} שנוספו לו דעה ודבור (כפירוש רש"י), חווית החיים של נפש כל חי בכל רגע תמיד ויכולת הבחירה בין טוב לרע בכל רגע תמיד (חיים וטוב תלויים זב"ז, כמ"ש "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו').

התלבשות ה"בורא" ב"ברא" ('בורא' שנים מהסתלקות רבי לוי-יצחק)

אמרנו שאם עושים חשבון כמה שנים עברו מהסתלקות רבי לוי יצחק, רואים שהיום הוא 209 שנים להסתלקותו, ואמרנו שהרמז למספר זה הוא הדר. יש עוד רמז, שלא אמרנו,

השפת אמת בדרושי חנוכה^{קנז}: היונים רצו לבטל שלשה דברים – חדש, שבת ומילה. הם לא האמינו בהתחדשות העולם, ועיקר המלחמה היתה על השאלה האם העולם מחודש. מסביר השפת אמת ששלש המצוות שהם רצו לבטל הן כנגד ההתחדשות בעולם-שנה-נפש. שבת היא העדות על חידוש כל העולם (כל מעשה בראשית – "כי ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ... וינח ביום השביעי"^{קנז}), ראש חדש הוא ההתחדשות בזמן ("החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה"^{קנז}), ברית מילה היא סוד החידוש בנפש, מה שהנפש מתחדשת תמיד, ומכח בחירתה בטוב מרגישה את התחדשות כל המציאות תמיד. כלומר, שיש חויה כל הזמן בנפש האדם של התחדשות, כמו שכתוב בתניא^{קנז} – שה' מחדש בכל רגע את הבריאה "ואל יוציא האדם את עצמו מן הכלל". זו מטרת ברית-המילה – להרגיש התחדשות, שה' מחדש אותי בכל רגע. ככה כל הבריאה – ה' בורא את הבריאה כולה בכל רגע, "בורא" לשון הוה.

קדמון-מחודש-מתחדש

לפי פשט, המחלוקת עם היונים היא האם ה' חדש את העולם פעם או שהעולם קדמון, אבל בעומק הנקודה היא שאנחנו מאמינים שה' מחדש את העולם בכל רגע והם לא מאמינים, לא מאמינים שאפילו בעבר ה' חידש אותו, האמינו בחומר גלם קדמון. באמת קיימות כל שלש הבחינות של קדמון-מחודש-מתחדש (קדמון-ברא-

קנז שנת תרמ"ז.

קנז שמות כ, יא.

קנה שם יב, ב.

קנו פרק מג.

קנז קדמון-ברא-בורא = ברית (= צדיק-צדיק-צדיק).

קנח בראשית ב, ז.

למטה השר של עבודת ה' מתוך התלהבות גלויה לעין כל הוא רבי לוי יצחק מברדיטשוב. לכן עיקר עבודתו שייכת לעולם היצירה, "יוצר" בהוה. גם כאשר הוא ברך "אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים כו" – הוא אמר זאת בהתלהבות עצומה, ובכך גלה את ה"יוצר" בתוך ה"יצר".

הסברנו הרבה פעמים^{קסד} שאצל המדקדקים "זמן בינוני" הוא זמן הוה – מכאן יוצא, בדרך רמז, שהבינוני של התניא, שבעולם היצירה (שמעליו צדיק-שאינו-גמור בעולם הבריאה וצדיק-גמור בעולם האצילות, כפי שמוסבר לגבי חלוקי המדרגות שבתניא), הוא מי שחי בהוה. הרשע, שבעולם העשיה, חי בעבר. הצדיק (שאינו גמור), שבעולם הבריאה, חי בעתיד, כל מחשבותיו פונות למשיח וגאולה. בדיוק כפי שהסברנו אמש, רק בלי לומר שמתאים למבואר בתניא. הרשע של התניא – רשע וטוב לו, רובנו ככולנו – הוא אחד שהשכל שלו חווה את העבר, לא את ההוה שלו, מדרגת "אף עשיתיו"^{קסד}. הבינוני כל הזמן חווה את ההוה, חי ב'כאן ועכשיו'. הוא חי בעולם היצירה, בכל רגע הוא מרגיש את עצמו נוצר מחדש ובכל רגע הוא מרגיש כוחות יצירתיים זורמים בו. שלשת סוגי המודעות הם כנגד "הוי' מְלַךְ, הוי' ימְלֵךְ".

תכלית העבר – כלים דתיקון

מה נקודת ההסבר? בשביל מה ה' ברא את העבר? למה הוא לא הסתפק בבריאת העולם עם תחושה מתמדת של הוה? למה נועד כל החידוש של "בראשית ברא", הרבה חכמה ושכל של הקב"ה לעשות כך שנרגיש שהעולם

ועוד יותר שייך – 209 עולה בורא. הרבה פעמים הזכרנו שאצל צדיקים – לא בחב"ד וגם בחב"ד – אוהבים לדבר אל ה' ועל ה' בכינוי 'הבורא' (בעשעפער). מה הוא כותב בתורה הזו? שיש הבדל בין 'בורא' ל'ברא' – 'ברא' זו חויה של עבר ו'בורא' של הוה. אם כן, שנה זו היא שנת ה-בורא להסתלקות שלו, מאד מתאימה לתורה שלו.

הוא אומר שקודם ה' בורא את כל המציאות, ואחר כך מלביש אותה בתוך יש וזה ה'ברא' – שעושה תדמית, נראה לנו, שהוא ברא בעבר. בעצם הפסוק הראשון בתורה הוא "ברא" בלשון עבר, אבל אומרים כל יום "יוצר אור ובורא חשך", לשון הוה. הוא אומר ש"בראשית ברא" היינו שכל, ושכל תופס את המציאות כדבר שנברא. שכל בתור שכל לא יכול לחוות את ההתחדשות, את האין, שהעולם – וגם אני – מתהווה עכשיו, ברגע זה, יש מאין. ממילא אני אין, שום דבר, וה' מוציא אותי יש מאין בכל רגע. אם כן, קודם ה' בורא את העולמות בבחינת אין – "בורא" – ואחר כך מלביש הכל כאילו ש"ברא", בלשון עבר. לא הסברנו מספיק אמש, לכן אני חוזר, שהכוונה שקודם הכל בבחינת אין ואז מתלבש ביש.

עבודת הבינוני בהוה (עולם היצירה)

קעת נגיע לעיקר:

עיקר הווארט היה שמי שנמצא בעולם היצירה חי בהוה – "יוצר אור" – כמו רבי לוי יצחק. עיקר מה שלמדנו אמש הוא שרבי לוי יצחק הוא צדיק של עולם היצירה (אצילות שביצירה). כמו שיש שר עולם היצירה למעלה – "שרו של עולם", מט"ט^{קטז}, הנער^{קטז} – ככה

קסארא הקדמת שכינה ביניהם הערה א (עמ' י); לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'" ביאור י; נפש בריאה ח"ב פ"ד ("עבודת הבינוני").

קסב ישעיה מג, ז.

קנט ראה תוספות חולין ס, א ד"ה "פסוק זה".

קס ראה יבמות טז, ב: "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן פסוק זה שר העולם אמרו 'נער הייתי גם זקנתי'".

דיוטגמא ("מצות המלך הבאה בכתב"קס"ה)
חדשה? הרי מה שאני לומד כבר היה! איך
אני מרגיש שהתורה מתחדשת? רק אם אני
זוכה להיות צינור שתוך כדי שאני לומד תורה
חידושי תורה זורמים דרכי בתוך התורה, יש
אור חדש. אור הוא חידוש, חידוש תורה.

אם אני קורא ספר, שנכתב לפני אלף שנה,
מאה שנה, לפני שנתיים או אפילו לפני יום
- אם אני מגיה מאמר שאמרתי לפני יום -
זה כבר 'רשע', משהו מהעבר. אם כן, למה זה
טוב? כי בלי לימוד כזה אין לי כלים. העבר
הוא חומר גלם. השימוש בתורת העבר כחומר
גלם לחידושי ההוה הוא בדיוק מה שרבי נחמן
אמר¹⁰⁷ על אסמכתא (רק שאצלו לא היה כמו
שתיארנו, שתוך כדי הלימוד הישן ובזכותו
הופיעו חידושים - אצלו התחדש אור והוא
מהר חיפש כלים).

אם אתה לומד מאמר שהרבי אמר לפני
20 שנה, 30 שנה, זהו עבר - לא מחדש. רק
אם תזכה - תהיה בטל, תהיה אין - תוך כדי
הלימוד תזכה לקבל "אור חדש". המאמר או
השיחה של הרבי הם חומר גלם (כמו בשיעור
בו למדנו את השיחה על המדרגות של יום
כיפור¹⁰⁸), לומדים דברים שלא ידעתי וכלי
השיחה איני יודע. בשביל מה הלימוד טוב?
כדי שאוכל לחזור על הענין בקידוש בשבת
בבית הכנסת? גם זו לטובה... אלא בשביל
מה זה טוב באמת? כחומר גלם להתחדשות.
[מתירים להתפלל עם העברנים...]. חומר
גלם הוא עולם העשייה, חומר גלם הוא כלים
- הוא צריך להיות "כחומר ביד היוצר", אני
בעצמי צריך להיות היוצר. ה' יוצר אותי, ובזכות

קס"הרש"י שם.

קס"ה ספר המדות ערך 'חדושי דאורייתא' ח"ב (וראה חיי
מוהר"ן רפז ו-שפא).

קס"ה שמחת בית השואבה ש"ז. נדפס ב"אביטה" פרשת
בראשית.

נברא פעם ולא עכשיו?

מציאות שיש בה רק את ההוה היא על
דרך אורות דתהו - המלכים דתהו שייכים
לעולם היצירה (גם באצילות הראשונה, הם
בחינת היצירה שבאצילות), הם המדות, והם
נשברים. רק הוה הוא כמו שדברנו על ברק,
שבורח אם לא תופסים אותו. לכן צריכים את
העבר, שהתפקיד האמתי שלו לתפוס את
ההוה - שההוה יוכל להיות בר-קיימא, שיוכל
להיות הוה מתמשך, לשם כך צריך עבר.
בסגנון אחר: העבר הוא בשביל לעשות כלים,
העבר הוא חומר גלם. האור הוא רק ההוה. אור
בעבודת ה' יש רק בהוה - "יוצר אור"¹⁰⁹ (ועל
פי המוסבר לעיל, שהעבר האמתי, הקדמון
האמתי, הוא רק השי"ת עצמו, מובן שחווית
העבר הוא חלק ממה שהיש הנברא משקף את
היש האמתי, שהוא-הוא שרש הכלים שמעל
לשרש האורות, וד"ל).

תורה ישנה ותורה חדשה

מה הדוגמה? תלמיד חכם גדול שלומד
ספרים, לומד גם קבלה וגם חסידות, בקי
ומסוגל לזכור את כל המאמרים של הרבי בעל
פה - איפה הוא חי? בעבר. בשביל מה זה
טוב?! הרי ה' נתן תורה וצוה לנו "והיו הדברים
האלה אשר אנכי מצוך היום על על לבבך"¹¹⁰.
רש"י כותב שם בשם חז"ל ש"בכל יום יהיו
בעיניך כחדשים", התורה צריכה להתחדש כל
יום. אם היא לא מתחדשת - היא עבר.
איך התורה מתחדשת? איך צריך להיות

קס"ה בביטוי "יוצר אור" האמ"ת = אמונה, הרוס"ת = תהו
= יש מאין כו': עולם הבריאה הוא יש היולי, ללא שום צורה,
המתהווה מאין אלוקי. עולם היצירה, שיחסית ליש מאין של
עולם הבריאה מכונה יש מיש, הוא בעצם בחינה אחרת של
יש מאין - יש מציור המתהווה מאין של היש, מחמר גלם
היולי, היולי = אין. נמצא שתודעת העתיד של עולם הבריאה
היא בעצם עבר היולי, רקע כללי - סוד בריאת הרקיע, אמא
דמקנא בכורסיא, ביום שני - ליצירה בהוה.

קס"ה דברים ו,ו.

הרבי רצה^{קטט} שכולם יהיו אדמו"רים, שההוה יקח מהעתיד, שהאור יהיה אור עצמי, מתוך המאור, מתוך ה"בורא חשך"^{קטז}.

[אז ראש ישיבה המחדש חידושי תורה מרגיש בהוה ש'זה זה' ורבי מרגיש ש'זה עוד לא זה', מה שיהיה?] כן, טעימה, כמו טעימת מאכלי שבת לפני שבת. המלה היא "אתי" – "אתי" שוה תהו, יש מאין (היינו יש היולי מאין אלוקי כנ"ל) – "הנה מקום אתי"^{קטז} ו"תורה חדשה מאתי תצא". זה ה"אתי" שהכל בו, הכל כלול בו, כי הוא "שלמותא דכולא"^{קטז} – הכל "אתי", הכל כלול בי. התורה של

קסט שיחת הו"ר תשנ"ב.

קע לפני הצמצום, ג דרגות בריאה-יצירה-עשיה הכלליים הן שעשועים עצמיים (כנגד בריאה, "אור המאיר לעצמו", "בורא חשך" כפי חוץ); רצון הפשוט להיטיב, דהיינו עלית הרצון לבריאת העולמות – מה ש"שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות היה אברהם"; מה ש"שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל" – בחינת "קדמון". קדמון בפירושו לשון עבר (ועד לקדמון ממש וכנ"ל בפנים שרק השי"ת הוא הקדמון האמתי, קדמון לכל הקדומים, בחינת "יחיד", כמו שיתבאר, והיינו סוד "נעוץ סופן בתחלת", "אבא יסד ברתא", הכל לפני הצמצום הראשון, וד"ל), על דרך חמר גלם קדמון, בחינת עשיה, כמבואר בפנים.

רבי לוי יצחק הוא מרש"ש "אחד היה אברהם" (יחזקאל לג, כד), רצון פשוט להיטיב לכל יצורי עולמים, שממנו "סליק ברעותיה למברי עלמא", בריאת עולם בהוה, יצירה שלפני הצמצום, "אור המאיר לזולתו". פנימיות חב"ד היינו בחינת שעשועים עצמיים, בחינת "בורא חשך" (החוזה אמר שנעשה לו 'חשך בעינים' כשפותח תניא ורבי לוי יצחק תרץ לו שהתניא הוא סוד "בורא חשך" שמעל ל"יוצר אור", ממש הסביר את דרגתו ודרגת שאר צדיקי פולין ביחס לאדמו"ר הזקן ודרך חסידות חב"ד). גילוי לעתיד לבוא. למעלה מהכל נמצאת בחינת "יחיד", העלם האור בעצמות המאור עוד לפני – כביכול – השעשועים העצמיים של "אור המאיר לעצמו", והיינו בחינת האצילות שלפני הצמצום, אמיתת סוד עשר ספירות הגנוזות במאצילן ממש. מדרגה זו תתגלה לאחר גילוי ה"תורה חדשה מאתי תצא" שעל ידי מלך המשיח, כאשר יתקיים היעוד של "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט).

ולסיכום:

אצילות יחיד העלם האור בעצמות המאור
בריאה אחד שעשועים עצמיים ("אור המאיר לעצמו")
יצירה רצון פשוט להיטיב ("אור המאיר לזולתו")
עשיה קדמון "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל"
קעא שמות לג, כא.

קעב לשון הזהר בכ"ד. ראה שיעור אמש.

היצירה של ה' כל הזמן גם בתוכי יש "יוצר אור", יש אור חדש, שנמשך לתוך הכלים.

תורה ישנה (גלם), חידוש תורה, תורה חדשה

יוצאת לנו מכאן הבנה חדשה בענין עבר-הוה-עתיד: עולם העשיה הוא בעצם כלים – לעשות-לתקן. עולם היצירה הוא עולם של אור, "יוצר אור". עולם הבריאה הוא "בורא חשך" – מהו חשך? המאור. כעת יצא לנו שעבר-הוה-עתיד היינו כלים-אורות-מאור. המאור עתיד להתגלות, הוא החשך – ה' בורא אותו בהוה. יש צדיק שחי שם (מצד אחד הוא חי בעתיד, בגאולה, אך מצד שני "ברישא חשוכא והדר נהורא"^{קטט}, החשך הוא עבר היולי, רקע כללי, שממנו בוקעים, בהוה, קרני אור).

איך קוראים לזה מבחינת התורה? כל מה שאני לומד בעולם מתוך ספר – הכל חומר גלם (ממשי), כלים, עולם העשיה. ה' רוצה שייהודי יחדש (מתוך הרגשת עצמו מתחדש), וזהו אור התורה – אם הוא זוכה לחדש הוא חי בהוה. מהו העתיד? לעתיד קוראים "תורה חדשה מאתי תצא"^{קטז}, זהו גילוי המאור.

אנחנו מאמינים ש"תורה חדשה מאתי תצא", ומי שכבר שם הוא הבעל שם טוב, הצדיק (אפילו צדיק שאינו גמור, כל שכן צדיק גמור). גם הוא משתמש בכלים, אבל ההוה שלו הוא הוה שלוקח כל הזמן מהעתיד. יש מי שיש לו חומר גלם, וההוה שלו הוא מה שמתחדש עכשיו, אבל יש אחד שההוה שלו נלקח מהעתיד – מה שהרבי רצה בסוף, שכל הזמן נלמד עניני גאולה ומשיח. כל מה שלומדים צריך להיות חידוש – להכניס את ההוה לתוך העבר – אבל

עד כאן. שלוי יצחק יחדש תורה חדשה, תורה חדשה – שיחיה בהוה ושימשיך את העתיד לתוך ההוה. זה עתיד להתממש – משיח יבוא, לא רק שיבוא (בעתיד) אלא שיבוא (בהוה).

התקדמות המדע

[אם המדע מהעבר הוא הכלי לתורה המתחדשת, צריך שהמדע יוכיח שהעולם מתחדש.] אמרנו שהמלחמה היתה על החידוש, והתיקון שיון תודה שהעולם מתחדש. כל המתנגדים יהיו חסידים, יודו לחסידות, וככה הגוים צריכים להודות שה' בורא את העולם. כמו ששואלים למה ה' ברא את העבר, שואלים למה ה' ברא את הגוים – צריך להיות לבוש, חומר גלם, כלים לאורות

סוד הו'י ב"ה בר"פ כנודע ו"הו'י בחכמה"). וביחד עם "תורה חדשה מאתי תצא" = 2527 = 7 פעמים 361, 19 (חכמה במ"ק, **ח**וה) ברבוע, ממוצע כל תבה. בשני הביטויים יש 10 אותיות, משולש 4, ועוד 15 אותיות, משולש 5, יחד 25 אותיות, 5 ברבוע, כידוע הכלל בזה:

ה ה נ ה
ו מ א י
ת ו ר ח
ד ש ה מ
א ת י ת
א צ א

אלכסון הרבוע היורד משמאל לימין הוא **קתרשת** = 1400 = **דוד** פעמים **מיכל** (שרש משיח ואשתו, כמבואר במ"א), שאר האותיות = 1127 = 49, 7 ברבוע, פעמים 23, **חיה** = "והיה הו' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הו' אחד ושמו אחד". סוד "**אתי**" מופיע לראשונה במעשה בראשית (**יש מאין**) כרת"ם ארבע תבות בפסוק הרביעי: "[וירא] אלהים את האור כי טוב". "**אלהים את האור כי**" = 729 = 27 ברבוע, 9 בחזקת 3, 3 בחזקת 6 וכל. יש בביטוי 13 אותיות, מספר השראה:

א
ל ה י
ם א ת ה א
ו ר כ
י

פנות צורת השראה = **בן** = 4 פעמים **אחד**, הערך הממוצע של 4 האותיות. דילוג אותיות (הציר של צורת השראה ושני הקצוות של השורה האמצעית): **א ה ס ת א ר י (אמת יראה)** = 657 = "**הנה מקום אתי**"! הדילוג השני: **ל י א ה ו כ (כו אלהי, הוא כלי)** = 72 = **חסד** (שם **עב**, שסודו הו'י **אלהי**, יהלום 8 שהוא הרבוע הכפול של 6).

העתיד נקראת תורה של "אתי", "תורה מאתי תצא"^{קטע}. מכאן לומדים שהתורה הזו, שהיא תורת משיח, היא תורת מקום – המקום שאתי, מה שהוא "מקומו של עולם". מקום במילוי – **מם קוף וו מם** – שוה **משיח**. משיח הוא בעצמו המקום, "הנה מקום אתי", משם הוא לוקח את התורה, "איה מקום כבודו"^{קטע}, מקום שהוא חשוך, "בורא חשך".

"תורה חדשה מאתי תצא" – האור שיוצא מתוך החשך של יון

ולהשלים כל הנ"ל: אנחנו תמיד דורשים ש"תורה חדשה" היא 928 = 16, **משיח** במ"ק, פעמים **חן**), מספר חשוב מאד אצלנו, אבל לא זוכר עד כמה דברנו על כל המשפט, "**תורה חדשה מאתי תצא**", שוה 1870, 55 (**הכל**) פעמים 34 – שני מספרי אהבה רצופים. הוא הסוד של "**יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם**"^{קטע}. פלאי פלאים, זהו הסוד של חתך זהב, היפי של יון, היפי של יפת^{קטע}.

זו אסמכתא עצומה – שלא יודע אם כתובה אצלנו – שה"תורה חדשה מאתי תצא" של משיח יוצאת מתוך ה"בורא חשך", מה שהיום חשך ממש, "חשך יכסה ארץ וערפל לאַמִּים"^{קטע}, חכמת יון, "חשך" זה יון^{קטע}. זהו החידוש של משיח, "**יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם**" שהופך להיות "**תורה חדשה מאתי תצא**", שהיא ה"נהה מקום אתי ונצבת על הצור"^{קטע}.

קעג ישעיה נא, ד.

קעד קדושת כתר.

קעה בראשית ט, כז. ראה שעשועים יום יום תולדות יום שבת (בענין יעקב ועשו).

קעו עוד בענין חתך זהב והפסוק "יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם" – ראה שיעור אור לכ' תמוז ע"ג.

קעז ישעיה ס, ב.

קעה פסיקתא רבתי פרשה לג (ילקוט שמעוני בראשית רמז ד). קעט "**הנה מקום אתי**" = 657 = 9 פעמים **חכמה** (מקום הוא

הפנימיים של ההוה.

לשונות ברא-יצר-עשה בתורה

אסמכתא יפה להנ"ל (שבעשיה אין גילוי ההוה): יש בתורה גם "ברא" ("בראשית ברא") וגם "בורא" ("בורא חשך"), גם "יצר" ("האדם אשר יצר") וגם "יוצר" ("יוצר אור"), אבל לגבי עשית ה' תמיד כתוב "עשה" בלי ו (כמו שמודגש בפסוק שלנו: "יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא רע אני יהוה עשה כל אלה" – "יוצר... ובורא... ובורא" מלא אבל "עשה... עשה" חסר).

ו היא אות של גילוי, כפי שמבואר בחסידות, אבל עושה – גם בלשון הוה – כתוב בלי ו, כמו לשון עבר. משהו מאד מכוון, שבעולם העשיה אין גילוי של הוה – גם בעולם העשיה ה' עושה עכשיו, אבל אצלי מתקבל רק כעשה בלשון עבר. [עשיה היא תיקון של חומר גלם]. "ויכלו השמים"⁹⁹ מתורגם כ"ואשתכללו שמיא". לפי זה יש שש בחינות – **ברא-בורא, יצר-יוצר, עשה-עשה** (שכתובים אותו דבר). אם עושים את החשבון מקבלים **חיים** (ד"פ טוב) פעמים **הוי'**.

למה היוונים האמינו בקדמות העולם? כל הענין של היוונים הוא רק כלים – כמו שאנשים שואלים בתורת הנפש 'מה עם כלים?' – ולשם כך צריך המון חומר גלם. יש שלש דרגות, כפי שהוסבר – קדמות העולם, חידוש העולם בעבר, התחדשות העולם בכל רגע. ככל שיש יותר חידושים, יותר אורות בהוה, פחות זקוקים לעבר – כי החידוש הרגע מיד יהפוך לעבר. אפילו במדע, בתיאוריות החדשות – כמו הקוואנטום – יש כל הזמן התחדשות, ויש בהן גם איזה נתינת מקום, נגיעה, באמונה בהתהוות מתמדת. אפשר לומר שהתיאוריה עצמה נותנת לכך מקום, אבל אפשר להבין שהעובדה שהיא כל הזמן מתחדשת מאפשרת לה להאמין בחידוש העולם בלי 'לדאוג' לחומר גלם, לכלים, כי כל הזמן יש חידושים שמיד הופכים לעבר.

זה היה אמור להיות הווארט של כ"ה תשרי, אתמול, שהמשכו היום, שבו האור הוא בר קיימא – האור הוא ההתחדשות, הברק.

קפ בראשית ב, א.

"והוי' ברך את אברהם בכל"

בהשגחה פרטית קשור להיום, ראש חדש חשוון. אחרי הלל בראש חדש נוהגים לומר את הפסוק "ואברהם זקן בא בימים והוי' ברך את אברהם בכל"^א. אם כותבים לייב, כמו שכותבים כאן, הוא עולה בכל. זאת אומרת שאברהם-לייב היינו "אברהם בכל".

ארבעת פירושי "בכל"

הפסוק המקדים את שידוכו של יצחק (ובעצם המעבר מסיפור חיי אברהם לסיפור חיי יצחק) הוא "ואברהם זקן בא בימים והוי' ברך את אברהם בכל". ל"בכל" בו ברך ה' את אברהם יש כמה וכמה פירושים של חז"ל:^ב

פירוש ידוע, שמובא הרבה בחסידות, הוא ש"שלשה שהטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא". מי הם? האבות שלנו, אברהם, יצחק ויעקב. לומדים זאת מכך שהמלה "כל" מופיעה אצל כל אחד מהם – "והוי' ברך את אברהם בכל", "ואכל מכל", "יש לי כל"^ג – "בכל, מכל, כלי". "כל" הוא העולם הבא, כל טוב.

פירוש נוסף, שמביא רש"י, הוא ש"בכל" היינו "בן היה לאברהם אבינו" – "בכל" בגימטריא בן – ועליו להשיאו. אכן, זהו פסוק הקדמה לסיפור השידוך הכי חשוב בתורה – שידוך יצחק אבינו ורבקה אמנו. אדמו"ר הזקן כותב בסוף לקוטי תורה שהשידוך העיקרי בכל

לחיים לחיים, שתהיה חסיד ירא שמים ולמדן, כמו שהרבי רוצה, ותעבוד את ה' מתוך שמחה וטוב לבב מרב כל. הבר-מצוה נקרא אברהם-לייב על שם הסבא-רבא-רבא שלו. שם המשפחה המקורית (דרכה אנחנו גם קרובים) הוא מנקין – משפחה גדולה מאד היום בארץ. הבת של אותו אברהם-לייב, שהיה בעירה פולטבה באוקראינה, נקראה רבקה – צדיקה מיוחדת מאד, שהבן שלה הוא סבא של אברהם-לייב שלנו, ר' שמואל ע"ה, שכולנו הכרנו טוב.

נקדים סיפור אחד על הסבא-רבא-רבא: בתור בחור הוא למד חברותא עם עוד אחד שנקרא אברהם – אברהם-מרדכי סגל. כטבע חברים טובים, אחד מהחברים בחברותא רואה בחבר שלו הצעת-שידוך טובה לאחותו. כל אחד יכול ללמוד ממנו – לא בגיל הזה, קצת יותר מבוגר... – דבר חשוב מאד. אברהם-לייב מנקין, שלמד חברותא עם אברהם-מרדכי סגל, ראה בו שידוך מצוין עבור אחותו, הענא-לאה. השידוך באמת נעשה, וממנו נולד השווער שלי – ר' משה-צבי סגל, שהיה מאד קשור כאן לכל עניני כפר חב"ד, הקמת ופיתוח כפר חב"ד. זהו רק הקשר בינינו. הווארט היה שכאשר לומדים חברותא – טוב בשביל לעשות שידוכים עם האחיות...

אברהם לייב – "אברהם בכל"

קעת נאמר כמה דברים לגבי השם אברהם-לייב: יש שכותבים ליב, עם י אחת, ויש שכותבים לייב, בשתי יודין. בהזמנה, וגם בספר של השווער לייב, כתוב אברהם-לייב עם שתי יודין.

נרשם על ידי איתואל גלעדי. לא מוגה. מוצאי ל' תשרי ע"ט – כפ"ח, בר מצוה אברהם-לייב שי' סגל, משפחות מנקין וסגל

א בראשית כד, א.
ב ראה ב"ב טז, ב.
ג בראשית כז, לב.
ד שם לג, יא.
ה נוסח ברכת המזון.

שפנימיותה שמחה; הפירוש ש"בכל" הוא בן שייך למדת האהבה, "זכר חסדו"; הפירוש ש"בכל" היא בת שייך למדת היראה – "אשה יראת הוי' היא תתהלל".

ארבע המדות הללו – ענוה (והומכו ככל יקפצון), שמחה (מעין עולם הבא), אהבה (בן), יראה (בת) – מכוונות כנגד י-ה-ו-ה. המדות ענוה ושמחה הולכות יחד, הן י-ה. איך אני יודע שהן זוג? יש פסוק שעליו דרוש ארוך ועמוק של אדמו"ר האמצעי¹ (יש גם מהרבי, ומהרבי הקודם, אבל הכי ארוך הוא הדרוש של אדמו"ר האמצעי), הדרוש הכי חשוב כדי להבין את מדת הענוה – "ויספו עונים בהוי' שמחה". פסוק בישעיהו, האומר שהענו מוסיף שמחה – גם מוסיף שמחה בה' עצמו, וכמובן גם בעבודת ה' שלו. ענוה ושמחה הן אבא ואמא, י-ה. אחר כך אהבה ויראה הן בן ובת, ו-ה:

י	ענוה
ה	שמחה
ו	אהבה
ה	יראה

מדות ה"אשל אברהם"

נסיים בסיפור: אתמול, כ"ט תשרי, היה יארצייט של אחד מגדולי החסידות, שהוא גם אחד מגדולי הפוסקים בדורות האחרונים – רבי אברהם-דוד מבוטשאטש, בעל ה"אשל אברהם" ועוד ספרים רבים על השו"ע. בתור גדול הפוסקים, טפת חידוש – חשוב שאנשים ידעו – שהוא היה חסיד מובהק. היו לו שני רביים. אחד שהיארצייט שלו כמה ימים קודם, כ"ה תשרי, בעל הקדושת לוי, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, סניגורן של ישראל – הוא רבו

התורה, עליו כתוב "מהוי' יצא הדבר", הוא השידוך בין מה ו-בן בלשון הקבלה – השידוך בין יצחק אבינו ורבקה אמנו (כעת דברנו על שידוכים ועל הסבתא הצדקת רבקה...).

אבל חז"ל אומרים משהו הפוך – לא ש"בכל" הוא בן, כדרשת רש"י לפי הגימטריא, אלא – ש"בת היתה לאברהם אבינו ו'בכל' שמה". לאברהם היתה בת ששמה הפרטי היה "בכל".

יש עוד פירוש בגמרא², על פי פסוק באיוב – "רומו מעט ואיננו והמכו ככל יקפצון..."³. איך חז"ל מפרשים את הפסוק? מי שיש לו גסות רוח, שהוא רם ("רומו"), מתמעט ומתקטן ("מעט") עד שאיננו בעולם הזה ("ואיננו") – הוא נאסף בלא עת. אבל מה ההמשך? "והמכו" – מי שיש לו מדת הענוה, שהוא מך – "ככל יקפצון", הוא יקפוץ-יאסף מהעולם בשנים טובות, בשיבה טובה (ובמקום אחר לשון חז"ל היא "יראה אחרית ותקוה טובה"), כשלשת האבות בהם נאמר "כל" ("ככל"). כאן "כל" היינו מדת הענוה, הבטול והשפלות. מי שענו – ואפילו אם פעם היתה לו גסות הרוח ועשה תשובה – "ככל יקפצון", יזכה לאחרית ותקוה טובה, גם בגשמיות וגם ברוחניות. אם כן, יש לנו עוד פירוש מופלא, שהמלה "כל" היא ענוה ושפלות.

ענוה-שמחה-אהבה-יראה

כמו שהפירוש האחרון מפרש את "כל" כמדה בנפש – מדת הענוה – ניתן לתרגם גם את שלשת הפירושים הקודמים למדות בנפש: הפירוש ש"כל" היינו עולם הבא הוא מדת השמחה – עולם הבא בקבלה הוא בינה-אמא

1 בראשית כד, ג.

2 סוטה ה, ד.

3 איוב כד, כד.

ט מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך.

י ישעיה כט, יט.

"ואברהם זקן בא בימים", זקן הוא חכם, מי שלומד הרבה תורה, "זה קנה חכמה"^{יב}, "והוי' ברך את אברהם בכל", שיהיו לך כל הפירושים, ענוה, עולם הבא שהוא שמחה, בן שהוא אהבת ה', ואהבת ישראל שהיא העיקר, ובת, "יראת הוי' טהורה"^{יג}, "ויבכל' שמה". לחיים לחיים.

יב ע"פ קידושין לב, ב. אברהם לייב ראשי תבות אל, שם החסד – "חסד אל כל היום" (תהלים נב, ג), "ואברהם זקן בא בימים" – וסופי תבות **בם** ("ודברת **בם**", תורה), היינו סוד **אלב"ם** = **חכמה** – "כלם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד), 'כלם באלב"ם עשית' (מגלה עמוקות על ואתחנן אופן קצו). היינו "זקן בא בימים", "זה קנה חכמה". אמצעי התבות = **ברכה** – לאברהם נאמר (בראשית יב, ב) "והיה ברכה", "הברכות מסורות לך" כו' (רש"י שם). והוא על ידי חיבור ב יודין של לייב ל-כ. נמצא שאברהם לייב היינו **ברכה בתוך חכמה**, חכמה מבורכת (על דרך הרמז **שאהבת ישראל** = **חכמה פעמים אהבה**).
יג תהלים יט, י.

המובהק הראשון. אחר כך הרבי השני שלו הוא רבי משה לייב מסאסוב, התלמיד המובהק של רבי שמעלקא מניקלשבורג. כתוב שאת מדת האהבה (שעיקרה אהבת ישראל) הוא קבל מהברדיטשובער, ושלוש מדות הוא קבל מרבו השני, רבי משה לייב מסאסוב, מדת השמחה והענוה והיראה – בדיוק ארבע המדות שלמדנו מ"והוי' ברך את אברהם בכל".

אנחנו מברכים אותך, **אברהם-לייב** – שנקרא על שם צדיק גדול, הסבא-רבא-רבא שלך, ועולה "**אברהם בכל**"^{יא} – שיתקיים אצלך

יא **אברהם לייב** עולה ש, משולש כד. בספר יצירה (פ"ג מ"ב) ש היא אות האש, מדת הגבורה-יראה בה השתלם אברהם בעקדה בסוד ההתכללות (ראה זח"א קיט, ב; ח"ג יח, א; לקו"ת לאריז"ל וירא ד"ה" סוד העקידה"; לקו"ת ואתחנן ח, ב; שם דרושי ר"ה נח, ב; מעין גנים ח"א עמ' לז ואילך) – בכל לשון התכללות. והוא עולה "**פחד יצחק**" (בראשית לא, מב), בעקדה אברהם הוליד בעצמו את (מדת) יצחק. והיינו כנגד שני הפירושים של "בכל", בן ובת. יצחק הוא "**בן אברהם**" = **אברהם לייב** כו'.

טעם מצוה – חיי שרה – הכנסת כלה

יבקשו מפיהו¹ ראשי תבות **שידוך**. הוא מברך את אליעזר שיצליח בדרכו, כמו ברכת כהנים שמתקיימת מהרה, "עד מהרה ירוץ דברו"². יותר מזה, בנישואי הבנים ההורים 'נכנסים' בתוך הבנים, כמו שאברהם כתב שטר מתנה ליצחק על כל נכסיו לקראת השידוך³. "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו"⁴, הוא מקבל עזבון (ירושה) מאביו ואמו וזה נותן לו כח לעזוב אותם ולדבוק באשתו, כיון שעכשיו הוריו הם חלק ממנו ממש.

החסד מאברהם עד יעקב

בפרשות וירא חיי-שרה יש שלשלת של גמילות חסדים, החל מביקור חולים (ה' מבקר את אברהם החולה), דרך הכנסת האורחים של אברהם ועד הכנסת כלה. והנה בזכות הכנסת אורחים זוכים ללדת בנים, כמו שאברהם ושרה התבשרו בשעת הכנסת האורחים על לידת יצחק וכמו שאמר הרב המגיד לאדמו"ר הזקן כשביקש ממנו על בנים: "במה יזכה נער את ארחו"⁵, במה יזכה לבן זכר ("נער")? על ידי מצות הכנסת אורחים ("ארחו")⁶. בהקשר זה יש לפרש "מעשה אבות סימן לבנים"⁷ – סימן פירושו גם סגולה, ללמוד מעשה אבות ולהדמות אליהם, "מתי יגיעו מעשי למעשה

"וַיבֹּא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ". "וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ". "וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֶבְדּוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ... כִּי אֶל אֲרֻצֵי וְאֶל מוֹלְדֹתַי תִּלְךָ וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק". "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּאָהֲבָה וַיִּנְחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ – הַכֹּל שִׁיךְ לְגַמְלֵיּוֹת חֲסִדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת אַבְל" "מִצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל דְּבָרֵיהֶם לְבַקֵּר חוֹלִים, וּלְנַחֵם אַבְלִים, וְלְהוֹצִיא הַמֵּת, וְלְהַכְנִיֵס הַכֹּל... אֵף עַל פִּי שֶׁכֵּל מִצּוֹת אֱלוֹ מְדַבְּרֵיהֶם הֵי הֵן בְּכֹלל 'וְאֵהֲבַת לְרַעַךְ כְּמוֹךָ'" (וכמו שהתבאר בטעם מצוה לפרשת וירא).

השידוך מכח ההורים

הפרשה פותחת במות שרה וקבורתה (ומסיימת במות אברהם וקבורתו), אבל דוקא בה רמוז סוד החיים הנצחיים, "חיי שרה"⁸. חיי שרה נמשכים בכלתה הצדקת כמותה: "האהלה שרה אמו, ויביאה האהלה ונעשית דוגמת שרה אמו, כלומר והרי היא שרה אמו" (רש"י). גם ניחום האבלים אחרי מות שרה מסתיים רק בנשואי יצחק ורבקה, "וינחם יצחק אחרי אמו". נישואי הבנים הם מכח ההורים, "האב חייב בבנו להשיאו אשה"⁹ כמו שאברהם השיא את יצחק. אברהם יוזם את השידוך ומעניק את הכח לאליעזר לבצע (אברהם הוא כהן, "אתה כהן לעולם"¹⁰), ונאמר "שפתי כהן ישמרו דעת ותורה

ה מלאכי ב, ז.

ו כמבואר בלקוטי מוהר"ן תניינא פט.

ז תהלים קמז, טו.

ח רש"י פרשתנו כד, י; לו.

ט בראשית ב, כד.

י תהלים קיט, ט.

יא אג"ק ח"ד תשצ. מובא גם בשם הבעש"ט, הוספות לכתר שם טוב עה.

יב לפי תנחומא לך לך סימן ט. רמב"ן בראשית יב, ו. וכיו"ב בבראשית רבה מח, ז "סימן לבניך".

נערך ע"י הרב יוסף פלאי.

א פי"ד א-ב.

ב ראה בספר הממד הפנימי, לפרשת חיי שרה.

ג קידושין כט, א.

ד תהלים קי, ד.

אורח: אל תאחרו לאחר להכניס את האורח ואז לא תאחרו להכניס את הכלה.

מדת הזריזות קשורה לשמחה, "זריזות הנמשכת משמחה"^{טו} (לעומת כבודות הנמשכת מעצבות). אכן, עיקר השמחה בעולם היא שמחת חתן וכלה (כמו שכתוב באגרת הקודש של הבעש"ט^{טז}), כאשר דוקא מתוך ההספד והבכי בתחילת הפרשה מגיעים לשמחת הנישואין, "הפכת מספדי למחול לי"^{טז}. בהמשך לשמחת הנישואין, זריזות ושמחה הם הסוד של שלום בית בין האישה והאיש לאורך ימים ושנים, ובכך מתקיימת מצות הכנסת כלה כל מי חייהם, "ראה חיים [בזריזות ושמחה] עם אשה אשר אהבת"^{טז}.

ביתר ביאור: הזריזות שייכת בעיקר לאיש והשמחה לאשה. האיש צריך להיות בעצמו זריז במצוות, כמו אברהם אבינו, ואת אשתו עליו לשמח, "ושמח את אשתו"^{טז} (וכן "חייב אדם לשמח את אשתו בדבר מצוה"^{טז}), "אשה בעלה משמחה"^{טז}), שתהיה "אם הבנים שמחה"^{טז} (כאשר השמחה עצמה היא סגולה לבנים, "אם הבנים"). יותר מזה, על האיש למתן את הזריזות של עצמו (שתהיה "זריזות במתניות") כדי לשמח את אשתו, בסוד "מי השלח ההלכים לאט"^{טז}).

טז תניא פכ"ו.

יז כתר שם טוב א.

יח תהלים ל, יב.

יט קהלת ט, ט.

כ דברים כד, ה.

כא פסחים עב, ב.

כב ראש השנה ו, ב.

כג תהלים קיג, ט.

כד ישעיה ח, ו. כמבואר בשכינה ביניהם פרק ז עמ' קעו (וכן בספר יין משמח בכ"מ, ראה במפתחות שם). על האיש להיות זריז לפקוד את אשתו ולקיים מצות עונה בזמנה ("וענתה לא יגרע"), אך עליו לעשות זאת בדרך של מענה (לשון עונה) לאשתו, שתהיה "אשה מזרעת תחלה", לפי קצב הזריזות שלה, והוא עונה אחריה.

אבותי", הוא סגולה להולדת בנים.

בזכות הכנסת האורחים זוכים גם להכנסת כלה, להכניס את הכלה לבית ("האהלה שרה אמרי"). לפני השידוך של יצחק נאמר "ואברהם זקן בא בימים" – אברהם בא עם "יומין עילאין"^{טז}, כל המצוות שעשה בכל ימי חייו ובמיוחד מצות הכנסת אורחים שהוא מצוין בה, ועם הימים האלה הוא זוכה להכניס כלה לבנו. הסיום הוא כאשר הכלה יולדת בנים ("במה יזכה נער" כנ"ל), "בני בנים הרי הם כבנים"^{טז} וכך יעקב נחשב בנו של אברהם.

אל תאחרו!

בכל מעשה השידוך בפרשה מודגש הזריזות והמהירות, הן במעשה האנושי והן בסייעתא דשמיא המלווה את המעשים. החל מקפיצת הדרך של אליעזר; "והנה רבקה יוצאת" מיד לאחר דברי אליעזר; הזריזות המופלאה של רבקה בגמילות חסד; הנהגת אליעזר בבית לבן "לא אוכל עד אם דברתי דברי" כדי לגמור את השידוך ללא עיכוב; ולמחרת בדברי אליעזר "אל תאחרו אותי", ודברי רבקה "אלך"! הכל התחיל במדת הזריזות של אברהם, שממנו לומדים "זריזים מקדימים למצוות", כמו שמודגש בהכנסת האורחים שבה נהג אברהם בזריזות מופלאה, "וירץ... וימהר אברהם" ואברהם הנחיל את מדת הזריזות לאליעזר עבדו.

מכאן המסקנה: על כל העוסקים במצות הכנסת כלה, מהשדכן, החתן והכלה, השובשינים וכל העם הבאים לשמחם – להיות זריזים ביותר. וכמו ההוראה בהלכה להזדרז בשידוך "שמא יקדמנו אחר"^{טז} – "אל תאחרו" שמא יבוא אחר. ועוד, **אחר** הוא צירוף

יג זוהר ח"א קכט, א.

יד יבמות סב, ב.

טו לפי מועד קטן יח, ב.

סיפור חסידי

רבי שלום דוב בער שניאורסאהן | תמים תהיה...

בכל זאת, אחרי שהרבי הרש"ב הפציר בו לומר איזה ווארט, נעתר ר' וועלוועל ואמר – 'איני יכול לומר תורה ממש, אבל אחזור ווארט ששמעתי מהרב'. בזמנו הרבי היה המהר"ש מסלונים – רבי שמואל, נכד הרבי הראשון מסלונים. הוא חזר ביאור ששמע בפסוק "ויעל לוט מצוער" בפרשת וירא: "צוער" לשון צער וגם לשון ענוה, ולוט הוא קליפה. כשהקליפה נהגת במדת הענוה, צוער, היא רק נעשית עוד יותר קליפה – הנהגת הקליפה [לוט] בענוה [צוער] רק עשתה אותו יותר קליפה מקודם – "ויעל לוט [נעשה יותר לוט-קליפה] מצוער [מהענוה]". כשהרבי הרש"ב והמהר"ש מסלונים נפגשו, חזר הרבי הרש"ב על הווארט ששמע בשמו ואמר שיש לו אסמכתא בספר הזהר. עד כאן הפרק הראשון בסיפור.

למחרת הגיע לעיירה בכרכרה מפוארת רבי חיים בריסקער. כולם שמעו על הגאון שמגיע לעיירה ויצאו לקבל את פניו. רבי חיים, שכנראה ידע שהרבי הרש"ב כבר נמצא שם, שאל מיד עם הגיעו היכן מתאכסן הרבי מליובאוויטש – אבל איש לא ידע לענות לו. רק לאחר בדיקה וחקירה התגלה שזהו האורח שהיה בקלויז בשבת. רבי חיים הוכיח אותם – איך יתכן שהרבי מליובאוויטש נמצא כאן ואתם לא יודעים?! אחר כך, כשהרבי מסלונים הגיע לשם ושמע את הסיפור, גם הוא הוכיח קשות את חסידיו – איך יתכן שהרבי היה כאן ולא ידעתם?!

לגבי הקשר בין רבי חיים מבריסק לרבי הרש"ב ראוי להוסיף: באותו הדור, במצבי חירום מאד קשים לעם ישראל, התאספו יחד כל גדולי ישראל – תופעה שהיום לא קורית,

רבי שלום דוב בער שניאורסאהן, האדמו"ר החמישי בשושלת חב"ד, הוא מייסד ישיבות תומכי-תמימים וכונה 'הרמב"ם של החסידות'. נולד ב-כ' חשון שנת תר"א והסתלק ב-ב' ניסן פר"ת ומנוחתו כבוד ברוסטוב.

פעם התכנסה אסיפת רבנים בעניני הכלל וכל גדולי הדור נקראו יחד. בין הרבנים היו הרבי הרש"ב, מצד החסידים, ורבי חיים מבריסק, מצד הליטאים. לפני הפגישה המרכזית בבירה פטרבורג, נקבעה פגישת הכנה של הרבנים ביום ראשון באחת העיירות. הרבי הרש"ב הקדים את כולם והגיע בערב שבת, מלווה באחד מגדולי החסידים. הם מצאו אכסניה מבלי לומר לאיש כי מדובר ברבי מליובאוויטש. בשבת התפלל הרבי בקלויז של חסידי סלונים בעיירה. ראש חסידי סלונים שם היה יהודי מפורסם, רב חשוב בשם ר' מנחם-וועלוועל דיין.

סדר סעודה שלישית בסלונים הוא משהו מאוד רציני – 'ערנסט' – שרים הרבה ניגונים בדבקות גדולה, ובאותה שבת גם הרבי הרש"ב השתתף, מבלי שאיש יודע במי מדובר. הרבי יושב שם, משתתף, ואחרי גמר סדר הניגונים, אמר הרבי הרש"ב לרב שם – אותו ר' וועלוועל דיין – 'בבקשה, אולי תאמר איזה דבר תורה' בחב"ד בזמן רעוא דרעוין, חוץ מסדר הניגונים, אומרים מאמר חסידות. ר' וועלוועל – שלא הכיר את הרבי – קצת תמה על האורח שאומר לו לומר דבר תורה ושאל 'אני רבי?!'. בסלונים רק רבי יכול לומר דבר תורה. בחב"ד לא כך – כל ענין החסיד הוא לחזור על תורות הרבי – אבל בסלונים זה אחרת.

טבעית". אין לה מודעות עצמית, היא לא אכלה מעץ הדעת להתפעל מעצמה – כל הזמן להסתכל בראי כמה אני יפה. אם בת מגיעה לשלמות ההתבגרות שלה, בת עשרים, והיא עדיין ללא מודעות עצמית ליפי שלה – עליה נאמר "בת כ' כבת ז'". זהו פירוש יפהפה שמסביר הכי טוב מה היא מדת התמימות.

תמימות – תיקון החטא הראשון יוצא, אם כן, שמדת התמימות היא תיקון החטא הראשון – חטא עץ הדעת, חטאה של חוה – שהכניס באדם מודעות עצמית יתרה, לחשוב כל הזמן על עצמו. שרה אמנו תקנה את חטא חוה. כתוב בהלכה שלגבר אסור להסתכל בראי, משום "לא ילבש גבר שמלת אשה", ולאשה מותר. לפעמים מפרשים שלאשה מותרת מודעות עצמית האסורה לגבר. כאן רואים משהו הפוך, שגם כאשר אשה צדיקה – כמו שרה אמנו – מסתכלת בראי יש אצלה איזו הפשטה, התפשטות הגשמיות, שהיא לא מודעת לעצמה (מה שאין כן אם גבר יסתכל על עצמו בראי). היא יכולה גם להתאפר ולא להיות מודעת לעצמה. זה היפי האמתי של בת ישראל, של "יודע הוי' ימי תמימים".

אחד מגדולי האחרונים, המהר"ם שיף, מפרש כך גם את שבח הכלה בחופה – "כלה נאה וחסודה". "נאה" היינו יפה ו"חסודה" בעלת חן – במה היא "חסודה"? הוא מפרש אותו דבר – שהיא לא מודעת ליפי ולנוי שלה, זהו יפי תמים.

גם הסיפור שלנו הוא דוגמה לתמימות. התמימות האמתית היא "בת כ' כבת ז' ליפי" – בלי מודעות עצמית – וממילא אין 'בליטות' (בלשון החסידות), ואפשר להסתתר מהסובבים.

שגדול החסידים וגדול הליטאים יושבים יחד באהבה וחבה – ולא די בכך, אלא שרבי חיים קבל בכל פעם את חוות דעתו של הרבי הרש"ב במאת האחוזים. הדבר היה לפלא גם בעיני הרבנים האחרים שם, עד ששאלו את רבי חיים – למה אתה מסכים בכל דבר לדעתו של הרבי מליובאוויטש? איזה סמכות הוא בשבילך? רבי חיים ענה – זהו ביטוי שלו – ש"כל הכיסים של הרבי מליובאוויטש מלאים מסירות נפש. כשצריך איזו מסירות נפש הוא רק מושיט יד לכיס ומוציא. אחד כזה שמלא מסירות נפש – לא אשמע בקולו? לא אענה אחריו אמנן?!".

יפי תמים

מהסיפור היפה הזה אפשר ללמוד קצת מהי תמימות – מדה שהרבי הרש"ב, מייסד ישיבות תומכי-תמימים, הפליא במעלתה כמדה העיקרית של החסידות.

אדמו"ר הזקן אמר שצריך "לחיות עם הזמן", עם פרשת השבוע. על הפסוק "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה" נדרש – לראשונה בחז"ל – הפסוק "יודע הוי' ימי תמימים". הדרשה הראשונה היא "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים, בת כ' כבת ז' לנוי, בת ק' כבת עשרים לחטא". על דרשה זו (שמובאת גם ברש"י) מקשים כמה מפרשים – וכי בת שבע יפה יותר מבת עשרים? לכאורה מסתבר להפך!

אכן, יש מפרשים שמסבירים כאן משהו מאד חשוב, שהוא פנימיות דרשת "יודע הוי' ימי תמימים" על שרה אמנו, התמימה הראשונה: הם מסבירים שילדה בת שבע לא מרגישה שהיא יפה, ולכן יפיה הוא יפי תמים. כלומר, היפי שלה הוא במה שנקרא "מודעות

מענות ותשובות

שאלה:

הציעו לי להכנס לעסקת רכישה של בנין באיזור בעייתי, עם 'שם רע' של פשע וקושי ניהולי. לאיך, המחיר הטוב יאפשר שיפוץ יסודי והעלאת רמת החיים כך שנוכל להכניס דיירים טובים יותר. מה עצת הרב?

מענה:

כדאי להשקיע במשהו יותר חלק – "כתר שם טוב [בכל התחומים] עולה על גביהן".

שאלה:

לאחרונה אני מתמודדת עם נסיונות מכיוונים שונים - קושי בריאותי מסוים, מצב משפחתי מורכב וכן התמודדות חברתית מסוימת. אני מאמינה שנסיונות באים לאדם כדי שנלמד מהם משהו. לכן, כשאני מצליחה להבין מה הקב"ה רוצה ממני באותו הנסיון, קשה לי להבין לשם מה הוא הגיע אלי, וממילא קשה עלי להתמודדות עם הנסיון. איך בכל זאת אוכל להתמודד?

מענה:

יש זמנים ומצבים שעל האדם להרגיש ש'כעת אני מתמודד עם נסיון, וצריך לעמוד בו בעזה'". כתוב שכל נסיון הוא נסיון באמונה, וכאשר עומדים בנסיון האמונה הופכת להיות דעת - "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת". בשעת הנסיון האדם באמת לא מבין תמיד למה ומדוע.

אך יש מצבים שעל האדם לנסות (וגם זהו סוג של נסיון) להסיח את דעתו לגמרי

מהקושי, לא לשאול שאלות ולהקשות קושיות, אלא לקיים את הכלל הגדול בתורה (דברים יח, ג) - "תמים תהיה עם הוי' אלקיך" (כמו שמפרש רש"י - שכדאי ללמוד היטב - "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו").

במצב שאת מתארת הכי נכון לנקוט בדרך השניה, להמשיך לעבוד את השי"ת בתמימות, בשלשת הקוים של - **תורה, עבודה** (עבודה שבלב זו תפלה) ו**גמילות חסדים** (לעשות טוב עם משפחתך ועם כל הסובבים אותך).

שאלה (של ילדה):

יש שמיכה שאני מאד אוהבת, עם איורים של חיה לא טהורה. אני יודעת שהרבי הורה להתרחק מתמונות של חיות טהורות, ואמא שלי משתדלת תמיד לקנות מה שמתאים, אבל זו שמיכה שאני מאד אוהבת, וזו חיה לא כל כך 'אגרסיבית', והאיורים לא ממש דומים לחיה באמת... החלטתי עם אמא שנשאל את הרב ואקבל את תשובתו.

מענה:

חסידות חב"ד מלמדת אותנו להיות ב'גדלות מוחין', זאת אומרת שיהיה "מח שליט על הלב", עם יכולת נפשית לעשות 'אתכפיא'. אף על פי שיתכן שמבחינה הלכתית אין בעיה בשמיכה זו, אבל היות שהרבי - ברוח הקדש שלו - אמר שהסתכלות על חיות טמאות עושה רושם לא טוב בנשמה, בפרט אצל ילדים, יש לוותר על השמיכה הזו ולשמוח על הכח הנפשי שה' נתן לך לעשות אתכפיא (ובודאי

במקביל לטיפול בצמחי מרפא, לרוב התחלתי את הטיפול הנפשי שלהם בשיטת הבעל שם טוב, המבוארת בספרו של הרב 'להפוך את החשך לאור' – הכנעה-הבדלה-המתקה. לצערי למרות היפי של השיטה בתיאוריה, במציאות לא הרגשתי שהדברים פועלים בהם שינוי. גם אצל חלק מהם שהחזיקו מעמד מספר חודשים, בסוף המצב חזר לקדמותו. מה דעת הרב בנושא הטיפול, האם עליי להמשיך זאת וכיצד?

מענה:

עליך להמשיך ולעזור לאנשים במסגרת ההתמחות שלך ברפואה טבעית, תוך רצון להיטיב ולעזור לזולת ושימוש לשם כך במה שלמדת ואתה טוב בו ("ועלהו לתרופה", בטבע שה' ברא לכבודו ולטובת ברואיו). במידה ומגיע לידך מקרה שאין לך כלים להתמודד איתו, יש – לכתחילה – להמליץ לאדם לפנות לטיפול (ייעוץ) אצל מטפל, רצוי כזה שמטפל לפי שיטת החסידות. על מנת שהתיאוריה של הכנעה-הבדלה-המתקה תפעל במציאות, לא די בכך שהמטפל מסביר את הדברים מצדו, אלא יש צורך בשני תנאים נוספים: האחד, על המטופל להפנים את הדברים פנימה עד שהוא יישם זאת על עצמו באמת (הרבי מהר"ש היה אמור ש"אני יכול לתת למישהו 'תיקון תשובה', אבל את עצם עבודת התשובה, עליו לעשות לבד"). התנאי השני הוא, שאת העבודה הפנימית יש לחבר עם שליחות מעשית חיובית בחיים, צריך לעודד את האדם למעשה בפועל, מבלי זאת, אין לעבודה הפנימית על מה לחול ולהאחז במציאות היום-יום.

אבא ואמא יקנו לך שמיכה הרבה יותר יפה!). ה' יתברך יעזור שתגדלי להיות חסידה יראת שמים ולמדנית, כרצון הרבי ולתפארת עם ישראל.

שאלה:

האם האדם צריך להגיד לעצמו שהוא טוב וכו' (כמו שהרבה פסיכולוגים אומרים) או להגיד לעצמו שהוא רע וכו' (כמו שמשמע לעתים מהחסידות, כולל מספרי הרב)? האם ההדרכה לראות את הרע שבי רלוונטית לדורנו, בו נראה שהעניין הוא רק לחזק את הלבבות בשמחה ולחיות חיים בריאים נפשית וגופנית מתוך אמונה בה'?

מענה:

אין שמחה כמו הידיעה שיש לי נטיה לרע (מצד טבע הנה"ב שלי, שהיא ה'אני' שלי אצל הבינוני), והקב"ה, אבי שבשמים, מרחם עלי ברחמים אין-סוף ומציל אותי מכל רע. אז השמחה היא בה' לא בעצמי. בשביל להתאים את הענין יותר לדורנו, דברנו (בשנה שעברה) על שני הצדדים בנפש – המואר והאפל – ועל הפוטנציאל הגדול שיש בצד האפל.

שאלה:

במשך למעלה מעשר שנים אני מרצה ומטפל בנטורופתיה, בתזונה ובצמחי מרפא. לאחרונה עבדתי עם מטופלים רבים הסובלים מפחדים, יאוש, דיכאון וחרדות. חלקם מטופלים בתרופות פסיכיאטריות וחלקם כבר לא, אך כולם מבקשים למצוא מזרז ומענה היכן שהרפואה המערבית אכזבה אותם.

לתשומת לב – מדובר במענות פרטיים לשאלות מסוימות, לשואלים מסוימים בהקשר מסוים. חלק מהתשובות לא נערכו כתשובה לרבים, והן מתפרסמות כ"לחם חם ביום הלקחו" בשל העניין והלימוד שיכול להיות מהם כהשראה לרבים. בדרך כלל השאלה קוצרה או שונתה (ולעתים גם התשובה, בפרטים קטנים) כדי למנוע פגיעה בפרטיות השואלים

ברכות בחשבון מתמטיקה בפרשת השבוע

וַיְהִי־חַיִּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנַיִ חַיִּי שָׂרָה

מספרי חוה

1, 5, 11, 19, 29, 41, 55, 71, 89, .. 505

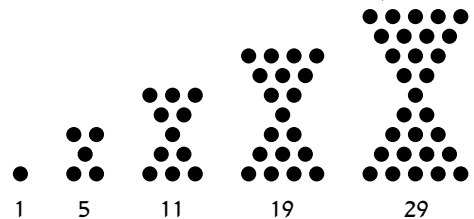
בכתבי האריז"ל מובא ששרה אמנו היא ראשית ועיקר תקון חוה^ה, הנקראת, "אם כל קי". והנה, בחכמת החשבון המספרים שרה וחוה שניהם חלק מסדרת "מספרי חוה" (סדרה מספר A028387 ב-oeis.org). כפי שנראה, שמה של שרה וההתבוננות בפסוק הראשון של הפרשה מגלים חלק ניכר ממספרי חוה הקשורים במיוחד עם האשה.

26 המספרים הראשונים בסדרה הם:

1	5	11	19	29	41	55	71	89
109	131	155	181	209	239	271	305	341
379	419	461	505	551	599	649	701	

צורתם של מספרי חוה היא שני משולשים החופפים בקודקודם. מספרי חוה הראשונים

נראים כך:

חוה עולה 19, המספר הרביעי בסדרה

ואילו שרה עולה 505, המספר ה-22. שני המספרים הראשונים, 1 ו-5 עולים 6; המספר הבא, 11, עולה 12; והמספר הבא, 19, עולה 20 - התפתחות מובהקת של חוה בסדרה.

המלה אם הפותחת את הכינוי "אם כל קי" שווה 41, המספר הששי בסדרה. כל הביטוי "אם כל קי" עולה 109, המספר העשירי. מספרים נוספים הקשורים באופן מובהק לאשה הם 55, השביעי-החביב בסדרה, ששווה כלה. סכום שבע המספרים הראשונים בסדרה עולה 7 פעמים חיה (שמה הראשון של חוה, לו לא היתה חוטאת בפיתוי החויה); עד 13 מספרים, סכום המספרים בסדרה עולה 13 פעמים חיה פעמים 3 (חישוב סכום המספרים בסדרה עד 7 ועד 13 מספרים הוא אחד מאבני היסוד במתמטיקה של התורה).

כמו כן, המספר ה-16 בסדרה, 271, הוא מספר ימי ההריון הידוע. עד 20 מספרים, סכום הסדרה עולה 10 פעמים אשה. סכום ארבעת המספרים הראשונים עולה לאה. סכום 26 המספרים הנ"ל עולה אחד-אהבה פעמים שכינה ביניהם! והנה, מענין לענין באותו ענין, שרה במספר קדמי³ עולה 1905 שהוא י-ה (הרומז לאיש ואשה כאשר "שכינה ביניהם") פעמים 127 שהם שני חיי שרה. בהמשך נראה כיצד מספרים נוספים יוצאים מההתבוננות.

שרה מתקנת את חוה

בשרה 3 אותיות וכן בחוה. כאשר לשתי מלים יש אותו מספר אותיות, ניתן לחשב את

ב במספר קדמי מחשבים את ערך כל האותיות עד ועד בכלל אותה אות. שרה במספר קדמי שווה אבגדהזחטיכלמנסעפצקר אבגדהזחטיכלמנסעפצקר אבגדה. מספר האותיות בחישוב המספר הקדמי שווה למספר הסידורי של האות, וממילא הערך של שרה במספר סידורי הוא 46.

א עוד על סוד תקון חוה ראו בספרנו ברכות בחשבון לספר בראשית ע' 3-61.

ערכם המספרי ב"הכאה פרטית". לפי שיטה זו, מכפילים כל אות במלה הראשונה באות המקבילה במלה השניה. בפרשתנו, נשמת שרה מסתלקת מן הגוף, אך דוקא על ידי כך היא מתקשרת עם המציאות עוד יותר ומתקנת את חוה שעולה מנפילתה. לפי זה, נחשב את שני השמות כאשר אותיות שרה יורדות ואותיות חוה עולות (הנקרא "הכאה דאור חוזר"):

$$ש \cdot ה = 1500$$

$$ר \cdot ו = 1200$$

$$ה \cdot ח = 40$$

והנה, כשמחשבים את ערך התבות וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה במספר סדורי (37, 28, 46) סכומן עולה 111, שהוא 3 פעמים 37.¹

ועוד, רק "וַיְהִי חַיִּי" (גם במספר הכרחי) שווה שם א-דני, שם המלכות, בחינת שרה.

שרה אשת האהבה

אהבה פנים ואחור = יהיו חיי

אברהם אבינו מסמל את מדת האהבה ושרה היא אשתו. ראינו לעיל שחַיִּי שָׂרָה עולה אם פעמים אהבה. והנה, אם נכתוב "אהבה" פנים ואחור: **אהבה הבה בה ה** (צורת הפנים) שווה ויהיו, ו-א אה אהב אהבה (צורת האחור) שווה חיי. על פי הקבלה, כתיבת מלה בצורת ה"פנים" רומזת לסוד הסתלקות הנשמה מן הגוף ואילו כתיבתה בצורת ה"אחור" רומזת לסוד המשכת וירידת הנשמה להתלבש בגוף. נמצא ש-וַיְהִי רומז לעלית נשמת שרה ו-חַיִּי להמשכתה שוב לעולם הזה בנשמת רבקה אמנו, שנולדה בעת הסתלקותה. ואכן, יצחק התנחם אחרי אמו רק כאשר נשא את רבקה לאשה, "וַיְבָאָהּ יִצְחָק הָאֵלֶּלֶה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּצְחָק אֶת רִבְקָה וַיִּתֶּיּוּ לָהּ לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָהּ וַיִּנְחַם יִצְחָק אַחֲרֶיהָ אִמּוֹ". ואמנם, במספר סדורי, רבקה שווה שרה (46)!

תוצאת חישוב זה היא 2740 שהוא 10 פעמים 274, כאשר 274 הוא פעמיים 137 שהוא הגימטריא של "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בְּקֹלָהּ"², וכן, בזמן העקידה והסתלקותה של שרה, היה אברהם בן 137 שנה. והנה, חוה רמוזה גם בשלוש התבות הראשונות של הפסוק הפותח את הפרשה ובשלוש התבות האחרונות שלו. וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה עולה 570, שהוא ל פעמים חוה, ו"שְׁנֵי חַיִּי שָׂרָה" עולה 893, שהוא מז פעמים חוה (וזאת משום שההפרש בין שְׁנֵי ל-וַיְהִי גם הוא כפולה של חוה - 17 פעמים חוה). סך שני ביטויים אלה עולה מז-ל פעמים חוה, הרומז לתקון המזל של חוה, שהוא שרש נשמתה. חוה קלקלה מזלה על ידי אכילה מעץ הדעת בטרם עת ובזכות שרה אמנו (שפרחה נשמתה כאשר קיים אברהם את צווי ה', "וישם אותו [את יצחק]... ממעל לעצים", דהיינו מעל עץ הדעת טוב ורע ומעל עץ החיים³) מזלה של חוה גבר בקדושה. שרה היתה בת 90 כאשר ילדה את יצחק

ג ראו תניא, אגרת הקדש, אות כז.

ד וראה בהרחבה גדולה על משמעות המספר 137 (קבלה) בספרנו באנגלית The Riddle of Creation 137, שיראה אור בע"ה בשבועות הקרובים. המספר 2740 רומז גם לשתי אמהות נוספות, נשותיו של יעקב אבינו, לאה ורחל שסכום שמותיהם הוא 274 (וממילא ממוצע שמותיהם 137).

ה תורה אור ד"ה אלה תולדות יצחק (יז, ג).

1 מתוך 37 ההופעות של השם שרה, 28 (חיי) הן ללא אות שמושית ועוד 9 פעמים עם אות שמושית - 3 פעמים "ושרה", 4 פעמים "לשרה" ו-2 פעמים "ולשרה".

2 שרה חיה 127 שנים, $\Delta 127$ שווה 8128 והוא המספר המשולל שאחרי 496 (מלכות), כמבואר במדור זה לפרשת בראשית, עיו"ש. חמשת המספרים המשוללים הראשונים הם משולשי 1, 3, 7, 13, 21, 28, 36, 45, 55, 66, 78, 91, 105, 120, 137. סדרה זו מתחילה 1 7 3 1 היינו ספרות 137 (בְּקֹלָה וכו' כנ"ל).

מופיע בפרק "אשת חיל" אשר בו ספד אברהם לשרה¹⁷. אמנם, "הכל בפני שרה כקוף בפני אדם"¹⁸, ואף על פי כן, "שרה בפני חוה כקוף בפני אדם". והנה, חוה ילדה את **הבל** בנה, וכמבואר בכתבי האריז"ל, יצחק הוא תקונו של הבל. יוצא שב-37 השנים האחרונות של חייה, שרה תקנה הן את חוה והן את **הבל** היפ"ט.

שרה בחילוף אלב"ם יטע עולה **גוף** (והוא מספר חוה התשיעי), וכך מכונה שרה בזהר"ל. **יטע** הוא גם אותיות **עיט**, כמו שנאמר בכתוב, "קָרָא מִמְזֶרֶחַ עֵיט"¹⁹ הרומז לאברהם אבינו²⁰ עליו נאמר, "מִי הָעִיר מִמְזֶרֶחַ"²¹, ובברית בין הבתרים כתוב "וַיִּרְדּוּ הָעֵיט עַל הַפְּגָרִים וַיֵּשֶׁב אֹתָם אַבְרָם"²².

שרה בחילוף אכב"י עולה **מנו**, אותיות **זמן**, **נזם** ועולה **מהיטבאל** שהיתה אשת **הדר** (מספר חוה ה-14), המלך השמיני שהוא כנגד עולם התיקון. בקבלה, **מהיטבאל** רומז לסוד ייחוד **מה וכן**.

י ד תנחומא חיי שרה ד.

טו בבא בתרא נח, א.

טז הנקודה האמצעית של **הבל** היא **חווה**. ואמנם, עד לידתו של יצחק נלקחה שרה פעמים מאברהם בגלל יופיה הרב. אך לאחר לידת יצחק, כשכבר תקנה את בחינת "הבל היפי" כבר לא סבלה עוד מנסיון זה.

יז זהר בראשית קכא, א (מדרש הנעלם).

יח ישעיהו, יא.

יט ראו רש"י שם, "מארץ ארם שהיא במזרח קראתי לי את אברהם להיות נמלך בעצתי, 'עיט' כמו הכתיב 'עטה' ו'טעם' 'אתיעטו כל סרכי מלכותא' (דניאל ב, ו)."

כ ישעיהו מא, ב. וראו בראשית רבה ב, ג, ו'יאמר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, זָה אַבְרָהָם, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב מִי הָעִיר מִמְזֶרֶחַ צֶדֶק וְגו', אֵל תִּקְרָא הָעִיר אֵלָא הָאִיר'."

כא בראשית טו, יא. רש"י כותב, "רמז שיבוא דוד בן ישי לכלותם, ואין מניחים אותו מן השמים, עד שיבוא מלך המשיח'."

רבקה היתה דומה לשרה והמשיכה את דרכה. היא ילדה את יעקב ועשו בגיל 23 וחיתה עוד 100 שנים. יוצא שלרבקה היו 100 שנים טובות לאחר שנפקדה בבנים. מספר השנים הטובות של שרה ורבקה ביחד הוא 137 (**בְּקֶלֶה** כנ"ל) והיינו שתי מלכויות הנוגעות זו בזו.

בתחלה, שמה של שרה היה שרי. ה' חילק את ה-י בשמה לשתי אותיות ה. אחת הוא הוסיף לשמו של אברם ומאז נקרא "אברהם", והשניה נשארה אצל שרה, "שְׂרֵי אֶשְׁתְּךָ לֹא תִקְרָא אֶת שְׂמֵה שְׂרֵי כִי שְׂרָה שְׂמָה". ה-ה שניתנה לאברהם היא בסוד ה חסדים ואילו ה-ה שנסארה אצל שרה היא בסוד ה הגבורות הממותקות על ידי ה חסדים של אברהם.

"מלבוש" שרה

מלבוש שרה = בגץ יטע מנו

בחכמת המספר של חז"ל ישנה צורת חישוב הידועה כ"מלבוש" והיא חילופי האותיות של מלה באתב"ש, אלב"ם ואכב"י²³.

חז"ל מזהים את שרה עם יסכה²⁴, בתו של הרון, אחי אברהם. והנה, שרה בחילוף אתב"ש **בגץ** עולה **יסכה**, הנקראת כן כי "הכל סוכין ביפיה"²⁵. אכן, שרה אמנו היתה אשה יפת מראה²⁶. במספר סדורי, **יפי** עולה 37 (**יִיְהִינּוּ**) ורומז לשרה שתקנה את "**הַבֵּל** היפ"י" על ידי יראת ה' כלשון הפסוק, "שְׂקֶר הַיָּחַן וְהַבֵּל הַיְפִי אֶשָּׂה יְרָאת ה' הִיא תִתְהַלֵּל"²⁷. ביטוי זה

ח יחודיותם של שלוש צורות החילוף הנ"ל הוא שהן יוצרות טבעת, דהיינו שהפעלת שלשת החילופים בזה אחר זה מחזיר את המלה המקורית.

ט רש"י, בראשית יא, כט.

י **שרה בגץ** יחד עולה 600 שהוא סוד המתקפת פר ו-שר דינים, **תר** אותיות ד-ק-צ צירופי א-להים, כפי שהוסבר במלכות ישראל ב, במאמר מצות מנוי סנהדרין, ע' שמג והלאה.

יא רש"י שם.

יב בראשית יב, יא.

יג משלי לא, ל. **שרה יסכה הבל** עולה 637 שעולה "[אשה] יראת הוי"י".

בְּשִׁיחוֹת הַמַּשְׁלַח

המדור לילדים

אֲלֵעֶזֶר אֶל בַּיִת בְּתוֹאֵל שְׂבַחְרוֹן הוּא חוֹזֵר
עַל כָּל פְּרֻטֵי הַסְּפוּר מִתְחַלְתּוֹ – הַשְּׂבוּעָה
לְאֲדוֹנוֹ, הַדְּרָה, הַמִּפְגָּשׁ עִם רַבְּקָה,
הַמְבַדֵּק שְׁעָרָה וְהַתּוֹצֵאָה הַמְצַלְחָת.
לְשֵׁם מָה כָּל הָאֲרִיכוֹת הַזֹּז? מִסְתַּבֵּר
שֵׁשׁ בְּסְפוּר רְעִיּוֹן שֶׁחֲשׁוֹב לְהַדְגִישׁ אוֹתוֹ
וּלְלַמֵּד מִמֶּנּוּ.

נִתְחַיל עִם חִידָה: כַּמָּה פְּעָמִים מְזַכֵּר
שְׁמוֹ שֶׁל אֲלֵעֶזֶר בְּפִרְשָׁה שְׁלֹנּוֹ? הַפֶּעַם
זוֹ לֹא גִימְטְרִיָּא, כִּי הַתְּשׁוּבָה הִיא...
אָפְסִי! שְׁמוֹ שֶׁל אֲלֵעֶזֶר לֹא מוֹפִיעַ בְּכָל
אֲרִיכוֹת הַפְּסוּקִים אֲפִילוֹ פֶּעַם אַחַת!
הוּא נִקְרָא רַק "הַעֶבֶד", עַל שֵׁם תְּפָקִידוֹ
בְּבֵית אַבְרָהָם. כֹּה גַם בּוֹחֵר לְהַצִּיג אֶת
עַצְמוֹ בְּפָנָיו מִשְׁפַּחְתָּהּ שֶׁל רַבְּקָה – "עֶבֶד
אַבְרָהָם אֲנִי". נִרְאָה שְׁאִין לְאֲלֵעֶזֶר
אִישִׁית מְשָׁל עֲצָמוֹ, וְכָל כִּלּוֹ מְסוּר
לְתַפְקִיד אוֹתוֹ הַתְּבַקֵּשׁ לְבָעַע.

תְּכוּנָה זוֹ נִקְרָאת בְּחִסְדֵי דוֹת **טוֹל**.
הָאָדָם אֵינּוּ מַחְשִׁיב אֶת עַצְמוֹ מְשׁוֹם שְׂאֵת
כָּל הַחֲשִׁיבוֹת הוּא מֵיַחַס לְמִי שֶׁמַּעֲלִיו,
מִי שֶׁאֵלָיו הוּא בְּטֹל. כַּאֲשֶׁר הָאָדָם בְּטֹל
לְה' הוּא מִתְאַחַד עִמּוֹ וְנֹעֵשֶׂה חֵלֶק מִמֶּנּוּ,
וּבְכֹה מְגַלֶּה שֶׁהוּא "חֵלֶק אֶלּוֹ-הַ מִמַּעַל
מִמֶּשׁ!" אֲצֵל אֲלֵעֶזֶר, שֶׁהִתְמַסֵּר וְהִזְדַּהֵר

"מִי שָׁם?" נִשְׁמַע הַקוֹל מִבְּעַד לַדֶּלֶת.
"זֶה אֲנִי, יוֹסִי", עֲנִיתִי.
"מִי? יוֹסִי? אִיזָה יוֹסִי?" נִשְׁמַע שׁוֹב הַקוֹל,
וְהַפֶּעַם בְּחֲשֻׁדְנוֹת מְסֻמָּת.
"הַשְּׁלִיחַ מִהַמְכַלֵּת, הַמְשֻׁלַּח שֶׁהִזְמִנְתֶּם
נִמְצָא כָּאֵן", הַשְּׂבַתִּי.
"אָה, אֲנִי כְּבָר פּוֹתַחַת. תּוֹדָה".

בְּדְרָה כָּלֵל אֲנַחְנוֹ אוֹהֲבִים שְׁפוֹנִים
וּמִתְיַחֲסִים אֵלֵינוּ בְּאֶפֶן אִישִׁי, שְׁקוֹרְאִים
לָנוּ בְּשֵׁם הַפְּרֻטֵי שְׁלֹנּוֹ, וְרַק כְּשֵׁאִין בְּרִירָה
פוֹנִים אֵלֵינוּ בְּצוּרָה עֲקִיפָה. לְמִשְׁל: בְּחוּף
הַיָּם יִקְרָא הַמַּצִּיל בְּרַמְקוֹל "אַתָּה שָׁם
עִם הַמִּצּוֹף הַצָּהָב...". הָאֵם תְּמִיד נֶעֱדִיף
יַחַס אִישִׁי? אוֹלֵי מִפְתִּיעַ, אֲבָל לְפֶעַמִּים
לֹא. לְפֶעַמִּים נֶעֱדִיף שֶׁיִּכְיָרוּ אוֹתָנוּ דְּנוֹקָא
בְּתוֹר בְּעֵלֵי תְּפָקִיד.

עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנִי

בְּפִרְשָׁה מְסֻפֵּר בְּאֲרִיכוֹת עַל יְצִיאַת
אֲלֵעֶזֶר, עֶבֶד אַבְרָהָם, לְחָרוֹן לְשִׁלְיחוֹת
מִיַּחֲדָת – מְצִיאַת אִשָּׁה לְיִצְחָק. זוֹ
שְׁלִיחוֹת לֹא פְּשׁוּטָה. אֲלֵעֶזֶר יוֹצֵא לְאֶרֶץ
זָרָה רְחוֹקָה כְּשֶׁעֲלָיו לְאַתֵּר בָּהּ מִשְׁהִי
שֶׁתַּעֲמֹד בְּצַפִּיּוֹת שֶׁל אֲדוֹנוֹ הַצִּדִּיק.
אֲרִיכוֹת הַסְּפוּר גַּם מְכַפֵּלָת. כַּאֲשֶׁר מְגִיעַ

מוסדות חינוך
תורת חיים

בנשיאות הרב יצחק גינזבורג שליט"א

מחשבות כאלו אני רוצה שלא תהינה. לכן התשובה לשאלה היא כן! אישיות פזו אנחנו לא רוצים!

אבל את הרגשות והמחשבות הטובים של הנפש האלקית אנחנו רוצים בהחלט. זו האישיות האמתית של היהודי. ככל שאנו יותר בטלים לה' מתעצמת אישיות זו ומתחזקת. אני כבר חלק מה', ולכן התשובה היא לא! אני רק מתעצם!

מסבך? נפליג קצת בדמיוננו עם משל: אני יושב בפתח בשעור רגיל - המורה מלמד, רוב התלמידים מקשיבים, אחרים קצת פחות. לפתע נשמעות דפיקות בדלת, המנהל נכנס ואתו לא פחות מאשר... הרבי! הילדים המפתעים קמים ביראת כבוד, משתררת במקום דממה, אפטר להרגיש את המתח באויר. לפתע הרבי פונה אלי ואומר: "רזי היקר, תוכל בבקשה להביא לי כוס מים?". אפטר לתאר כיצד אני קם-מזינק ממקומי וחוזר כעבור 20 שניות עם הכוס ביד. זכיתי לשמש את הרבי! על מי לדעתכם חשבתי באותן שניות בהן רצתי למטבח - על עצמי או על הרבי? ברור, באותם רגעים הייתי מסור כל כלי לשליחות שקבלתי. האם כאשר אני מוזג לעצמי סתם כף כוס מים אני מצוי באותה דריכות? אפטר בכלל להשוות? לא! כאלו שהרבי נכנס והתלבש בתוכי, והיד שמזגה את המים

עם אברהם ועם השליחות שמסר בידי, בא הדבר לידי בטוי אפילו בגשמיות - תני פניו נעשו דומים לשל אברהם, עד שבבית בתואל טעו לחשב שהוא עצמו אברהם.

להיות רזי של הנפש

האם מי שבוטל מאבד בכך משהו מעצמו? זה אומר שפבר אין לו אישיות, עם רגשות ומחשבות משל עצמה? התשובה היא כן והתשובה היא לא, כי תלוי באיזו אישיות מדבר.

בספר התנאי אנחנו לומדים, שלכל יהודי שתי נפשות - נפש אלקית ונפש טבעית-בהמית. הנפש האלקית זו האישיות שלי שרוצה רק את ה' וחפצה לקיים את רצונו, ובכל הרצינות. לעמדה קימת בתוכי גם נפש בהמית, שגם היא האישיות שלי, אבל היא רוצה את עצמה בלבד - שיהיה לי נח, שיהיה לי מענין, שיהיה לי כף, העקר שיהיה לי. כאשר אני רוצה להיות בטל לה' מפריעות לי הרגשות והמחשבות שבאות מהנפש הבהמית להתקשר אליו ברצינות. ברור, איך אוכל לזנק בבקר מהמטה, לקום וללכת לתלמוד תורה, אם כרגע כל כף נחמד ונעים לי להשאר תחת השמיכה המחממת? איך אני יכול לסלק מחשבות לא-טובות על חבר שמציק לי כל הזמן בהפסקות ולנסות ללמד עליו זכות? אז מרגשות כאלו אני באמת רוצה להפטר.

שְׁלִיחַ לְקַיֵּם עֲבוּרֵי מִצְוָה וּבְכַךְ לָצֵאת יָדַי
 חוֹבָה. יִדְעֶתֶם? גַּם ה' יִתְבָּרַךְ מִקַּיֵּם אֶת
 מַה שְׁכִתוּב בַּתּוֹרָה! מִמֵּילָא גַם הַכֹּלֵל
 בְּשִׁלְיחוֹת נֶכּוֹן לְגַבֵּינוּ – כֹּל מִי שֶׁפּוֹעֵל
 בְּשִׁלְיחוֹתוֹ שֶׁל ה' בְּטֵל אֵלָיו וְנַעֲשֶׂה חֵלֶק
 מִמֶּנּוּ!

שְׁנֵי זָכָה כֹּל אֶחָד מֵאַתְּנוּ לְמִצְוֵי אֶת
 הַשְּׁלִיחוֹת הַמֵּיֻחָדֵת לוֹ וּלְבַצֵּעַ אוֹתָהּ
 בְּשִׁלְמוֹת!

שְׁבֵת שְׁלוֹם
 כִּי

מֵהַמְּנַחֵם הַיְתָה בְּעֶצְמָם יָדוֹ שְׁלוֹ. נַעֲשִׂינוּ
 אֶחָד מִמֶּשׁ!

כֹּל אֶחָד שְׁלִיחַ

זֶה נִקְרָא בְּטוֹל, וְזֶהוּ הַלְמוּד הַחֲשׂוּב
 שֶׁלֵּנוּ מֵאַלְיַעֲזָר, עֶבֶד אַבְרָהָם. כֹּל אֶחָד
 מֵאַתְּנוּ יָרֵד לְעוֹלָם עִם כָּחוֹת וּתְכוּנוֹת
 מֵיֻחָדוֹת לוֹ, וְזֹאת לְשֵׁם מְלוֹי הַשְּׁלִיחוֹת
 הַמֵּיֻחָדֵת שְׁנֵתָן ה' לוֹ. לְגַבֵּי שְׁלִיחוֹת
 יִשְׁנוּ כָּלֵל בְּהַלְכָה הָאוֹמֵר "שְׁלוּחוֹ שֶׁל
 אָדָם – כְּמוֹתוֹ", וְהַכּוֹנֵה שְׁאֵפְשֵׁר לְמִנּוֹת

שְׁאֵלֹת הַשְּׂבוּעָה:

מִדּוּעַ לֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ שֶׁל אֲלִיַעֲזָר בַּפָּרָשָׁה?

בֵּין הַפּוֹתְרִים נִכּוֹנָה יִגָּרַל פָּרָס. אֶת הַתְּשׁוּבָה יֵשׁ לְשַׁלַּח לְכַתְּבַת הַדָּאָר
 הָאֵלֶקְטְרוֹנִי maosime@gmail.com אוֹ לְעֵנוֹת בְּטֵלְפוֹן 079-9211452

עַד יוֹם שְׁנֵי הַקְּרוֹב.

הַזֹּכָה מְשֻׁבָּע שְׁעֵבֵר: **יהודה בן שחר** מַגְבֵּעַת רוֹנָן

אִם אַתֶּם מַחְפְּשִׁים חִינוּךְ פְּנִימִי-חֲסִידִי בְּדֶרֶךְ הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב וְתַלְמִידִיו, לִימוּד בְּרַמָּה גְבוּהָ,
 אוֹוִירָה חֲמָה וְאִישִׁית, לִימוּד עַל טֵהֶרֶת הַקּוֹדֵשׁ מִתּוֹךְ תַּכְנִיּוֹת לִימוּד מִקּוּרִיּוֹת,

מוֹסָדוֹת 'תּוֹרַת חַיִּים' זֶה הַמְּקוֹם בְּשִׁבְלֵכֶם.

הַהֲרַשְׁמָה לְשָׁנָה "ל תש"פ בַּתְּלִמוּד תּוֹרָה 'תּוֹרַת חַיִּים' וּבְבִיחָה"ס לְבִנּוֹת 'יעֶלֶת חַן', כִּבְרַת הַחֲלָה.

מִקּוֹמוֹת אַחֲרוֹנִים לְשָׁנָה "ל תשע"ט. הַתְּקַשְׁרוּ עוֹד הַיּוֹם 052-6287000

"הבעש"ט

הראה איך **צריך** לעבוד את ה', ואדמו"ר הזקן לימד איך **אפשר** לעבוד את ה'", כך מקובל מנשיאי החסידות. ההתבוננות החב"דית, עם ההגדרות וההדרכות המובנות של ספר התניא, מכניסה את אורות הרגש הגדולים וה'מקיפים' של צדיקי החסידות לתבניות מדויקות של שכל וכך בונה עבורנו דרך עבודה 'פנימית', אמתית ומדורגת, ללא דמיונות.

הרב גינזבורג שליט"א מלמד במשך השנים מתורותיהם של כל צדיקי החסידות, לגווניה השונים, ושוֹפֵך עליהן אור באמצעות התבוננות מעמיקה ויסודית (ושימוש במבני היסוד הקבליים עליהם נסמכים הדברים במקורם). תורת הלב וחיידושי האור של צדיקי הדורות מוסיפים 'צבע' ללימוד השכלי, ודרך חב"ד מוסיפה עומק, דיוק וסדר לתמונת החסידות הכללית. השילוב המתקבל מאפשרת אחיזה מסוימת גם במדרגות המופלאות ביותר, וסולל דרך בה ניתן לחתור לכיוון בעבודת ה' של כל אחד.

השיעור המרכזי בחוברת השבוע ממחיש זאת: לימוד בתורה הראשונה ב"קדושת לוי" חושף את המבנה הפנימי עליו היא מושתתת, מלמד כיצד הגדרתה את היחסים בין ה'יש' וה'אין' (העבר וההווה, השכל ומה שמעליו) היא בעצם עומק כח לימוד הזכות המופלא של סניגורן של ישראל, מנתח את היחס בין לימוד התורה הסדיר להתחדשות הנדרשת בלימוד, מסביר את העימות בין התורה למדע ואת הדרך להשלמה ביניהם ועוד ועוד.

מעוניין להצטרף לצוות המפיצים של **ואביטה?**

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: **itiel@pnimi.org.il**

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il